

Vides pārraudzības valsts birojs

Vides aizsardzības un reģionālās aizsardzības ministrijas
Vides pārraudzības valsts biroja

PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS
par 2023. gadu

Rīgā
2024

SATURS

1. Pamatinformācija	3
1.1. Vides pārraudzības valsts biroja juridiskais statuss.....	3
1.2. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni	4
1.3. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra	5
1.4. Vides pārraudzības valsts biroja darbības virzieni un mērķi	6
1.4.1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana.....	6
1.4.2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana	8
1.4.3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana.....	10
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	12
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	12
2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde.....	12
2.2.1. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.....	13
2.2.2. Ietekmes uz vidi un NATURA 2000 teritoriju novērtējums	15
2.2.3. Piesārņojuma integrēta novērtēšana un kontrole	18
2.2.4. Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana	18
2.2.5. Iesniegumu izskatīšana	19
2.2.6. Vides informācijas izplatīšana.....	21
2.2.7. Eiropas Savienības Ekomarķējuma programmas koordinācija	21
2.2.8. Vides vadības un audīta sistēmas (EMAS) ieviešana.....	23
2.3. Budžeta programmas “ <i>Vides politikas īstenošana</i> ” apakšprogrammas “ <i>Vides pārraudzības valsts birojs</i> ” rezultatīvo rādītāju analīze	24
2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi	26
2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi	28
3. Personāls	30
4. Komunikācija ar sabiedrību	32
5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi	34

1. Pamatinformācija

1.1. Biroja juridiskais statuss

Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk arī – Birojs) ir Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk - VARAM) pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, Biroja funkcijas, uzdevumi un kompetence ir noteikta Ministru kabineta 2004. gada 6. janvāra noteikumos Nr. 4 “*Vides pārraudzības valsts biroja nolikums*” un vides aizsardzību regulējošos normatīvos aktos.

1.2. Politikas jomas, nozares, apakšnozares vai funkcijas, par kurām Birojs ir atbildīgs

Birojs ir atbildīgs par vairāku nozīmīgu, pastāvīgu vides politikas jomu īstenošanu, kas izriet no Latvijas kā Eiropas Savienības (turpmāk - ES) dalībvalsts starptautiskajām saistībām.

Birojs veic Vides aizsardzības likumā, likumā “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”, likumā “*Par piesārņojumu*”, likumā “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” un citos vides aizsardzību normatīvajos aktos, tai skaitā par rūpniecisko avāriju novēršanu un riska samazināšanu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu izmantošanu, ūdens resursu apsaimniekošanu, kā arī atkritumu un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu noteiktās funkcijas un uzdevumus. Birojs izskata arī iesniegumus par VARAM padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību apstrīdēšanu vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un pārstāv vides aizsardzības intereses administratīvajās tiesās.

Saskaņā ar VARAM budžeta programmas “*Vides politikas īstenošana*” apakšprogrammu “*Vides pārraudzības valsts birojs*” (kods 23.02.00) Birojs ir izvirzījis misiju, vīziju un pamatvērtības:

Misija: Novērst vai samazināt fizisko vai juridisko personu darbības nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, rūpniecisko avāriju risku un vides piesārņojumu, veicināt tiesiskumu un nodrošināt sabiedrībai nozīmīgu interešu līdzsvarošanu vides aizsardzības jomā.

Vīzija: Birojs ir maza, bet efektīva tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas ir atvērta pakalpojumu pieejamībai, kuri vērsti uz vides ilgtspējīgu attīstību.

Pamatvērtības:

- Atbildība – par risinājumiem, lēmumiem, kļūdām
- Profesionāla un vienota komanda – mācīšanās un mācīšana, labās prakses pārņemšana, augsti profesionālie standarti, komandas darbs
- Efektivitāte – efektīvākā risinājuma meklēšana un izvēle
- Atklāta, sabiedrībai pieejama valsts pārvalde – sabiedrības informēšana un līdzdalības veicināšana

Saskaņā ar Biroja darbības stratēģiju 2020. - 2022. gadam Biroja darbības virsmērķis ir nodrošināt valstī ekonomiski efektīvu, pārdomātu un uz risku izvērtējumu balstītu attīstību, līdzsvarojot intereses un novēršot nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, nostiprinot tiesiskumu un vides demokrātiju, kā arī sekmējot brīvprātīgas uzņēmējdarbības iniciatīvas.

Vides pārraudzības valsts birojs **Biroja darbības pamatfunkcijas:**

1. ietekmes uz vidi, tai skaitā pārrobežu ietekmes novērtēšanas politikas īstenošana;
2. piesārņojuma samazināšanas politikas īstenošana integrētai piesārņojuma novēršanai un kontrolei;
3. rūpniecisko avāriju risku mazināšanas politikas īstenošana;
4. apstrīdēto administratīvo aktu un faktiskās rīcības vides aizsardzības regulējošos normatīvos aktos noteiktos gadījumos un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas politikas īstenošana;
5. vides pārvaldības instrumentu politikas īstenošana ES ekomarķējuma un vides vadības un audita sistēmas (turpmāk - EMAS) jomā.

1.3. Biroja darbības virzieni

Biroja darbības galvenie virzieni ir pakārtoti budžeta apakšprogrammā noteiktajiem prioritārajiem mērķiem vides aizsardzības politikas īstenošanai, kas atbilst VARAM 2020. - 2022. gada darbības stratēģijā noteiktajam darbības virzienam Nr. 1.4.3. - Dabas kapitāla un klimata ilgtspējīga pārvaldība -, kura mērķis ir nodrošināt labu vides kvalitāti, ierobežojot un novēršot vides piesārņojumu, saglabāt bioloģisko daudzveidību, un veicināt Latvijas virzību uz klimatneitralitāti un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību.

1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana, ietverot:
  - stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – stratēģiskais ietekmes novērtējums) un sabiedrības līdzdalības nodrošinājuma pārraudzību;
  - paredzēto darbību ietekmes uz vidi un ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk - NATURA 2000 teritorija) novērtējuma un sabiedrības līdzdalības nodrošinājuma pārraudzību;
  - pārrobežu konsultāciju nodrošināšanu ietekmes uz vidi un ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju gadījumos.
2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana, ietverot:
  - piesārņojuma novēršanas, kontroles un labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (turpmāk - LPTP) piemērošanas pārraudzību;
  - rūpniecisko avāriju risku novērtēšanas un riska samazināšanas pasākumu plānošanas pārraudzību;
  - organizāciju reģistrāciju vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī procesa koordināciju un pasākumu veikšanu;
  - ES ekomarķējuma piešķiršana produktiem, lai veicinātu videi draudzīgu produktu ražošanu un izplatīšanu, kā arī ekomarķējuma procesa koordināciju un pasākumu veikšanu;
  - iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzību.
3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas pilnveidošana, ietverot:
  - apstrīdēto VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārvērtēšanu;

- pārstāvības nodrošināšanu administratīvās tiesās saistībā ar Biroja izdotajiem lēmumiem par apstrīdēto VARAM padošības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību tiesiskuma pārvērtēšanu;
- pārstāvības nodrošināšanu administratīvās tiesās saistībā ar ietekmes uz vidi akcepta lēmuma pārsūdzību, ja Birojs pieaicināts Latvijas valsts pusē;
- normatīvajos aktos noteiktās informācijas sagatavošanu un nodrošināšanu sabiedrībai par faktiem un apstākļiem Biroja pamatdarbības jomās un komunikāciju ar sabiedrību kvalitatīvai pilsoniskajai līdzdalībai.

1.4. Biroja struktūra

Biroja struktūra veidota atbilstoši normatīvajos aktos Birojam deleģēto politikas jomu un apakšnozaru funkciju izpildes sadalījumam, nodrošinot efektīvu, kompetentu un koordinētu uzdevumu veikšanu atbilstoši pienākumu specifikai pie racionāla personālrесursu un kvalifikācijas sadalījuma (skatīt 1. attēlu).

1. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja struktūra 2023. gada decembrī

1.5. Biroja darbības virzieni un mērķi

1.5.1. Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana

Biroja darbības virziena „*Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana*” mērķis ir panākt vides aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību, sekmēt reģionu ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību un paaugstināt kvalitatīvu pilsonisko līdzdalību valsts attīstībai būtisku lēmumu pieņemšanā.

Vides ietekmes novērtējuma procedūru skalā nodalāms stratēģiskais ietekmes novērtējums, ietekmes sākotnējais izvērtējums, ietekmes uz vidi novērtējums un ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

Birojs saskaņā ar likumā “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”, ESPO 1991. gada 25. februāra konvencijā “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā*” un tās protokolā “*Par stratēģisko vides novērtējumu*” noteikto ir valstī noteiktā kompetentā institūcija un nodrošina Latvijas Republikas kā ietekmētās valsts un ietekmes izcelsmes valsts dalību pārrobežu stratēģiskā ietekmes novērtējumā un paredzēto darbību pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumā un konsultācijās (Paziņojuma kontaktpunkts).

Virziens ietver uzdevumus ietekmju novērtējumam, tai skaitā pārrobežas stratēģiskā ietekmes novērtējuma un ietekmes uz vidi novērtējuma, un paredzēto darbību ietekmes uz vidi, ietekmes uz NATURA 2000 teritorijām novērtējuma jomā, kā arī uzdevumus sabiedrības līdzdalības nodrošinājumam atbilstoši tālāk raksturotajam. Visi šie novērtējumu veidi ir sabiedrībai atvērtas procedūras saimniecisko un vides interešu līdzsvarošanai, kuru ietvaros tiek apzinātas, novērtētas un sabiedrībā apspriestas paredzēto darbību iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi un rasti risinājumi to novēršanai vai samazināšanai.

Ietekmes novērtēšana ir vides politikas *ex ante* jeb pirms lēmumu pieņemšanas stadijas instruments, caur kuru nodrošināts, ka attīstība un tās plānošana tiek balstīta risku izvērtējumā, kurā savlaicīgi tiek ņemta vērā gan dažādu interešu sadursme, gan iespēja sasniegt attīstības mērķi ekonomiski efektīvā un vides kvalitāti saglabājošā veidā.

Stratēģiskais ietekmes novērtējums ir procedūra, kas piemērojama plānošanas dokumentiem, kuri noteikti likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. panta trešajā, ceturtajā un piektajā daļā. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic dokumentiem, kas saistīti ar Eiropas Savienības līdzfinansējuma izmantošanu, un to grozījumiem, ja attiecīgos plānošanas dokumentus saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai citiem noteikumiem izstrādā vai pieņem Saeima, Ministru kabinets, pašvaldība, valsts pašvaldību institūcija, cita atvasināta publiska persona vai cits subjekts, kuram deleģēts valsts pārvaldes uzdevums vai valsts īpašuma apsaimniekošana. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic arī plānošanas dokumentiem, ja tie ietver pamatnosacījumus paredzēto darbību īstenošanai un plānošanas dokumentu īstenošana var būtiski ietekmēt vidi.

Stratēģiskā ietekmes novērtējuma mērķis ir integrēt vides aspektus ar iespējamu būtisku vides ietekmi saistītos plānošanas dokumentos, analītiski izvērtējot to mijiedarbību ar ekonomiskiem un sociāliem apstākļiem, kā arī noskaidrojot un ņemot vērā ieinteresēto pušu viedokli. Stratēģisko ietekmes novērtējumu veic vienlaicīgi ar plānošanas dokumenta izstrādi (pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas). Stratēģiskā ietekmes novērtējuma pamatzdevums ir iegūt informāciju par plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu ietekmi uz vidi, paredzot pasākumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai un samazināšanai, kā arī veicināt sabiedrības līdzdalību plānošanas dokumenta izstrādē.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai stratēģiskais ietekmes novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā atbilstoši Ministru

kabineta 2004. gada 23. marta noteikumos Nr. 157 „*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” prasībām. Birojs vērtē plānošanas dokumentu ietekmes uz vidi būtiskumu un lemj par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī sagatavo atzinumus par plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes novērtējuma vides pārskatiem. Birojs izvērtē vides pārskatu atbilstību normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumentos izraudzīto risinājumu pamatojumu, sabiedriskās apspriešanas atbilstību Ministru kabineta noteiktajai kārtībai un, vai ir izskatīti sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi. Stratēģiskā ietekmes novērtējuma jomā Birojs realizē pārraudzības funkciju caur atzinuma sniegšanu par vides pārskatiem un gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav bijis pietiekami pamatots, atzinumā tiek norādīti iebildumi, savukārt gadījumā, ja vides pārskats neatbilst normatīvo aktu prasībām, vai izraudzītais risinājums būtiski ietekmē cilvēku veselību un vidi, un nav pietiekami pamatots, kā arī, ja nav veiktas atbilstīgas sabiedrības informēšanas un viedokļu izvērtēšanas darbības, - vides pārskats tiek nodots pārstrādāšanai. Birojs nosaka arī plānošanas dokumentu realizācijas ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma monitoringa iesniegšanas termiņus atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Ietekmes uz vidi novērtējums ir procedūra, kas piemērojama darbībām, kurām piemīt augsts nelabvēlīgas ietekmes uz vidi potenciāls un kuras ir noteiktas likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. panta pirmajā daļā (tostarp darbības, kas uzskaitītas šī likuma 1. pielikumā, kā arī darbības, kurām šāds novērtējums ir nepieciešams saskaņā ar ietekmes sākotnējā izvērtējuma rezultātiem). Ietekmes uz vidi novērtējuma pamatuzdevumi ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz vidi, rast risinājumus to novēršanai, iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tajā skaitā atbilstoši Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumos Nr. 18 „*Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību*” prasībām, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu patiesu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz vidi, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kā arī par ietekmes uz vidi novērtējuma procesa gaitu un sabiedrības attieksmi pret projekta realizāciju.

Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros Birojs pieņem lēmumus par ietekmes uz vidi novērtējumu veikšanu, ja darbības saistītas ar likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 1. pielikuma darbībām, izdod programmas ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai, vērtē paredzēto darbību ziņojumus ietekmes uz vidi aspektā, pārrauga sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā izskata sūdzības par iespējamiem sabiedrības līdzdalības pārkāpumiem un iespējamiem vides informācijas sniegšanas pārkāpumiem, nepieciešamības gadījumā informē pašvaldības, valsts iestādes, zinātniskās pētniecības iestādes un nevalstiskās organizācijas, pieaicina nepieciešamos ekspertus, lai nodrošinātu vērtējuma profesionalitāti, kā arī ņem vērā sabiedrības ierosinājumus un atsauksmes. Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā tiek izdoti atzinumi, kuros iestrādāti nosacījumi, ar kādiem paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama katrā konkrētajā vietā.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums ir procedūra, kas piemērojama paredzētajām darbībām, kurām var būt nelabvēlīga ietekme uz NATURA 2000 teritoriju, ņemot vērā likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43. panta piektās daļas nosacījumu, ka pieļaujams īstenot tikai tādas paredzētās darbības un apstiprināt tikai tādas plānošanas dokumentus, kam nav nelabvēlīga ietekme uz attiecīgās teritorijas ekoloģiskajām funkcijām, integritāti un tie nav pretrunā ar teritorijas aizsardzības mērķiem. Ietekmju novērtējuma pamatuzdevums ir apzināt iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām un integritāti, novērtēt iespējamo ietekmju būtiskumu un nepieciešamību izstrādāt kompensējošus pasākumus, kā arī iesaistīt sabiedrību darbības iespējamo ietekmju novērtēšanā, apspriešanā un lēmuma par darbības realizāciju pieņemšanā.

Biroja galvenais uzdevums šajā darbības jomā ir nodrošināt, lai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums tiktu veikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tai skaitā atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumu Nr. 300 „*Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)*” prasībām. Birojs pārrauga, lai netiktu pieļauta nozīmīgu dabas vērtību degradācija, kā arī, lai sabiedrība un lēmuma pieņēmēji iegūtu korektu un reprezentatīvu informāciju par prognozējamo negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, nepieciešamajiem pasākumiem tās novēršanai vai samazināšanai, kompensējošajiem pasākumiem, kā arī Ministru kabineta un Eiropas Komisijas informēšanu par paredzētajām darbībām, kas var atstāt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz NATURA 2000 teritoriju.

Ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma procedūras ietvaros Birojs izstrādā nosacījumus novērtējuma veikšanai, pārrauga sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā izskata sūdzības par iespējamiem sabiedrības līdzdalības pārkāpumiem un iespējamiem vides informācijas sniegšanas pārkāpumiem, sagatavo un sniedz atzinumus par novērtējuma ziņojumiem, kā arī normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā sagatavo informatīvu ziņojumu Ministru kabinetam un nosūta ziņojumu Eiropas Komisijai.

1.5.2. Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana

Biroja darbības virziena „*Vides risku novēršana un kvalitātes nodrošināšana*” mērķis ir novērst lielas rūpnieciskas avārijas (negadījumus), kurās iesaistītas bīstamas vielas, kā arī mazināt šādu avāriju sekas ietekmi uz cilvēkiem un vidi, nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot drošā un tīrā vidē, palīdzēt lēmuma pieņēmējiem izvēlēties piemērotākos un ilgtspējīgākos risinājumus attīstībai un tās plānošanai, kā arī veicināt sabiedrības pāreju uz ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa modeli.

Virziens ietver uzdevumus rūpniecisko avāriju risku mazināšanas, piesārņojuma novērtēšanas un kontroles, vides vadības un audita sistēmas (EMAS) un ES ekomarķējuma piešķiršanas, kā arī iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzības jomā atbilstoši tālāk raksturotajam.

Rūpniecisko avāriju riska mazināšana. Lai nepieļautu vai samazinātu kaitējumu, ko rūpniecisko avāriju rezultātā ķīmiskās vielas tām piemītošo īpašību dēļ var nodarīt videi, cilvēku veselībai un īpašumam, Latvijā ir ieviests rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas un samazināšanas pasākumu komplekss atbilstoši Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumiem Nr. 131 “*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*”. Rūpnieciskās darbības objektā, kurā tiek uzglabāts nozīmīgs bīstamo vielu daudzums, obligāti izstrādājama rūpniecisko avāriju novēršanas programma vai drošības pārskats un veicami rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi.

Katra iesniegtā dokumenta atbilstību un pietiekamību novērtē Biroja izveidotā rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisija, kurā tiek iesaistīti valsts iestāžu (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, VARAM, Veselības ministrijas, Valsts darba inspekcijas, Patērētāju tiesību aizsardzības centra un Valsts vides dienesta (turpmāk – Dienests)), kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisijas personālsastāvu apstiprina katra iesniegtā dokumenta izskatīšanai, nepieciešamības gadījumos tiek pieaicināti atbilstoši speciālisti – eksperti. Galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, lai adekvāti tiktu novērtēts esošais stāvoklis un rūpniecisko avāriju risks objektos, kā arī izstrādāti un realizēti konkrētajam stāvoklim atbilstoši rūpniecisko avāriju riska novēršanas vai samazināšanas pasākumi. Birojs sadarbībā ar citām rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā iesaistītajām iestādēm lielu uzmanību pievērš objektu speciālistu informēšanai un izglītošanai riska vadības jautājumos.

Piesārņojuma novērtēšana un kontrole. Piesārņojuma integrētās novērtēšanas un kontroles sistēmas mērķis ir novērst vai samazināt ietekmi uz vidi, kas rodas lielāko rūpniecības uzņēmumu darbības rezultātā. Tās uzdevums ir samazināt un ierobežot gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, nodrošināt dabas resursu un enerģijas racionālu izmantošanu, samazināt atkritumu daudzumu. Saskaņā ar likumā “*Par piesārņojumu*” noteikto Birojs piedalās A un B kategorijas atļauju piesārņojošas darbības uzraudzības procesā atbilstoši likumā “*Par piesārņojumu*” noteiktajam deleģējumam. Biroja uzdevumi šajā jomā ir:

- izskatīt iesniegumus par apstrīdētajiem Dienesta lēmumiem, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanācību un izpētes vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu;
- saskaņojot ar VARAM, informēt citas valstis par iesniegumu atļaujas saņemšanai gadījumos, kad iespējama piesārņojuma pārrobežu pārnese;
- ievietot un atjaunot Biroja tīmekļvietnē Eiropas Komisijas publicētos labāko pieejamo tehnisko paņēmieni vadlīniju dokumentus vai starptautisko organizāciju publicēto informāciju par labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP) attiecīgajā jomā, secinājumus par labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem, informēt par tiem Dienestu, kā arī konsultēt šajā jautājumā operatorus;
- izveidot, uzturēt un atjaunot informāciju par izsniegtajām atļaujām.

Biroja galvenā uzmanība šajā jomā tiek pievērsta informācijas par LPTP apzināšanai un izplatīšanai, kā arī sadarbības sistēmas ar Dienestu un komercsabiedrībām izveidei un pilnveidošanai, nodrošinot vienotu pieeju atļaujas nosacījumu sagatavošanai un nepieciešamās informācijas pieejamības nodrošināšanai. Birojs nodrošina sabiedrības iespēju apstrīdēt Dienestu izdotos lēmumus, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu un atļauju nosacījumiem, iekārtas apturēšanu, piesārņoto vai potenciāli piesārņoto vietu izpēti, sanācību un izpētes vai sanācijas izdevumu segšanu vai sadalījumu, un iespēju vērsties tiesā saistībā ar vides jautājumiem, tai skaitā saistībā ar sabiedrības līdzdalību ar vidi saistītu lēmumu pieņemšanā un tiesībām uz vides informāciju.

Eiropas Savienības ekomarķējums. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu EK Nr. 66/2010 “*Par ES Ekomarķējumu*” (turpmāk – Ekomarķējuma regula) Eiropas Savienības ekomarķējums ir viens no brīvprātīgajiem vides politikas instrumentiem organizāciju ilgtspējīgai attīstībai. ES ekomarķējuma sistēma tika izveidota 1992. gadā un pašlaik tā ir visu ES dalībvalstu teritoriju aptveroša programma, kas apliecina preču un pakalpojumu atbilstību noteiktiem vides standartiem. ES ekomarķējuma pamatā ir preventīva organizāciju radītās tiešās un netiešās ietekmes mazināšana, veicinot videi draudzīgu patēriņu. Sistēmas mērķis ir sekmēt un stimulēt tādu preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kuru ietekme uz vidi visos to dzīves cikla posmos ir samazināta līdz minimumam, kā arī stimulēt plašākā sabiedrībā vides apziņu un videi draudzīgas rīcības modeli caur atbildīgu iepirkumu.

ES ekomarķējumu var piešķirt gan precēm, gan pakalpojumiem, ja pretendents atbilst Ekomarķējuma regulas un attiecīgās preču/pakalpojumu grupas kritērijiem. Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir ekomarķējuma sistēmas koordinēšana un pārraudzība valstī, nodrošinot marķējuma piešķiršanu, ražotāju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Vides vadības un audīta sistēma jeb EMAS ir brīvprātīgs instruments ES dalībvalstu uzņēmumiem, kuri, ieviešot videi draudzīgas darbības modeli, ilgtermiņā pievērš uzmanību tādiem aspektiem kā uzņēmuma radītās piesārņojuma slodzes mazināšana, racionāla dabas resursu izmantošana un vides izglītība. Publisko vai privāto tiesību subjekts, kas ieviesis vides vadības un audīta sistēmu, apņemas izpildīt vides normatīvo aktu prasības, pastāvīgi uzlabot savu veikumu vides jomā un sniegt sabiedrībai informāciju par radīto ietekmi uz vidi.

Rūpējoties par ietekmes uz vidi samazināšanu, uzņēmums gūst gan materiālu labumu no finanšu līdzekļu ekonomijas, lietderīgāk izmantojot resursus, tajā skaitā ūdeni un enerģiju, samazinot atkritumu daudzumu, kā arī gūst pozitīvāku tēlu sabiedrībā. Turklāt EMAS veicina uzņēmuma darbinieku līdzdalību, tādējādi aktīvi veidojot darbinieku vides apziņu.

Biroja galvenie uzdevumi šajā jomā ir EMAS koordinēšana un pārraudzība valstī atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas EK Nr. 1221/2009 “*Par organizāciju brīvprātīgu dalību Kopienas vides vadības un audita sistēmā (EMAS), kā arī par Regulas (EK) Nr. 761/2001 un Komisijas Lēmumu 2001/681/EK un 2006/193/EK atcelšanu*” (turpmāk - EMAS regula) prasībām, nodrošinot reģistrāciju, reģistrēto organizāciju uzraudzību, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu kompleksa realizāciju.

Iepakojuma ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni uzraudzība. Latvijas vides aizsardzības politikas mērķis iepakojuma jomā ir nodrošināt iepakojuma ražošanas attīstību, progresīvu iepakošanas tehnoloģiju ieviešanu un racionālas izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas izveidi valstī, kā arī nodrošināt brīvprātīgas vienošanās principu ieviešanu izlietotā iepakojuma apsaimniekošanā, jo tas ļauj samazināt izlietotā iepakojuma nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, sekmēt iepakojuma atkārtotu lietošanu, veicināt iepakojuma materiālietilpības samazināšanu un izlietotā iepakojuma reģenerāciju.

Biroja uzdevumi iepakojuma apsaimniekošanas jomā ir saistīti ar Ministru kabineta 2010. gada 19. oktobra noteikumu Nr. 983 “*Noteikumi par izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem*” 22., 26., un 28. punktā noteikto uzdevumu realizāciju attiecībā uz iepakojumu, kuram ir paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmenis. Stikla iepakojuma un iepakojuma materiālu ražotājiem jāsniedz Birojam attiecīgi paziņojumi, tostarp par smago metālu saturu iepakojumā un normas pārsniegšanas iespējamiem iemesliem. Ražotājiem jāsniedz Birojam paziņojumi par iepriekšējā gadā tirgū laistajām un no tirgus izņemtajām plastmasas kastēm vai paletēm ar paaugstinātu smago metālu koncentrācijas līmeni.

1.5.3. Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana

Biroja darbības virziena „*Tiesiskuma nostiprināšana un harmonizētas vides aizsardzības sistēmas izveidošana*” mērķis ir nostiprināt tiesiskumu, harmonizētu normatīvo aktu piemērošanu un efektīvu pilsonisko līdzdalību ar vides aizsardzību saistītos jautājumos.

Virziens ietver uzdevumus apstrīdēto VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktiskās rīcības tiesiskuma pārskatīšanas un pārstāvības administratīvajās tiesās nodrošināšanu normatīvajos aktos noteiktajās jomās, kā arī uzdevumus komunikācijas ar sabiedrību un vides izplatīšanas jomās atbilstoši tālāk raksturotajam.

Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības un sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu izskatīšanas nodrošināšanas mērķis ir nodrošināt tiesību normu precīzu un efektīvu piemērošanu publiski tiesiskajās attiecībās, kā arī nodrošināt demokrātiskas valsts pamatprincipu ievērošanu attiecībās starp valsts iestādēm un privātpersonām. Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā Latvijas iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem, kuros ietverti lūgumi, sūdzības vai iebildumi par citu vides sistēmas iestāžu izdotiem administratīvajiem aktiem vai faktisko rīcību, kā arī sabiedrības līdzdalības tiesībām un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem, lai tie tiktu pakļauti neatkarīgai un objektīvai izmeklēšanai.

Vairākos normatīvos aktos Birojam deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma izpratnē iepriekš minētā mērķa sasniegšanai. Birojā ir tiesības

Vides pārraudzības
valsts birojs

Vērsties ikvienai fiziskajai un juridiskajai personai, kā arī personu apvienībām ar iesniegumiem vai sūdzībām un saņemt atbildi pēc būtības. Birojam deleģētās funkcijas apstrīdēšanas iesniegumu izskatīšanas jomā ir sākotnējās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības, kā arī lēmuma sagatavošana par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību vai sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpumu Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad par Biroja pieņemtajiem lēmumiem tiek iesniegti pieteikumi administratīvajās tiesās, Birojs sagatavo atbilstošu dokumentāciju, tai skaitā administratīvo lietu, rakstveida paskaidrojumus u.c. un nodrošina pārstāvniecību visās administratīvās tiesas instancēs.

Vides informācijas sagatavošanas, izplatīšanas un sabiedrības izpratnes palielināšanas par vides jautājumiem mērķis ir vides informācijas sagatavošana un izplatīšana atbilstoši likumam „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”, likumam „*Par piesārņojumu*”, Iepakojuma likumam, Vides aizsardzības likumam un Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumiem Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*”, kā arī Orhūsas konvencijai.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Pārskata periodā Birojs savas funkcijas veic VARAM budžeta programmas “*Vides politikas īstenošana*” apakšprogrammas “*Vides pārraudzības valsts birojs*” (kods 23.02.00) un apakšprogrammas 21.13.00. “*NOZARES VIDES PROJEKTP*” piešķirto finansējumu ietvaros un savu darbību nodrošina no valsts budžeta līdzekļiem.

Apakšprogrammas 21.13.00. “*NOZARES VIDES PROJEKTP*” ietvaros Birojs realizējis piecus projektus: 1) projekts “Izglītojoša kampaņa “Aizsargā vidi kopā ar Eiropas Savienības Ekomarķējumu!”” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/40/2023); 2) projekts “Izglītojoša kampaņa “Iepazīsti EMAS” – 2023.gads” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/39/2023); 3) projekts “*Tulkošanas pakalpojumi VPVB - 2023.gads*” (projekta reģistrācijas Nr. [1-08/38/2023](#)); 4) projekts “Kapacitātes stiprināšanas pasākumi” (projekta reģistrācijas Nr. [1-08/37/2023](#)); 5) projekts “Kompetenču laboratorija VPVB – 2023.gads” (projekta reģistrācijas Nr. [1-08/36/2023](#)).

Valsts piešķirtais finansējums Biroja funkciju un pienākumu izpildei 2023. gadā, kā arī tā izlietojums Biroja darbības nodrošināšanai norādīts šī pārskata 1. tabulā.

1. tabula

Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums, *euro*

	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	519 137	595 755	573 044
1.1.	Dotācijas	518 187	571 708	571 531
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	950	24 047	1 513
2.	Izdevumi (kopā)	519 318	595 755	572 714
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	513 326	591 045	568 111
2.1.1.	Kārtējie izdevumi	513 097	591 045	568 063
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	5 992	4 710	4 603

2.2. Pārskata gada darbības rezultāti atbilstoši funkciju sadalījumam un to izpilde

Birojs kā publiskās pārvaldes iestāde savā darbā kā prioritāti ir izvirzījis kvalitatīvu, efektīvu un savlaicīgu funkciju izpildi. Arī 2023. gadā Birojs ar lielu pašatdevi ir turpinājis darbu pie deleģēto funkciju izpildes un mērķu sasniegšanas. Birojā arvien skaudrāk izjūtams atbilstošas kvalifikācijas jaunu darbinieku trūkums, jo atalgojums neatbilst darbiniekiem izvirzāmajām prasībām, darba apjomam (darbinieku slodze ir nesamērīgi liela) un darba sarežģītības pakāpei. Risināmie jautājumi ar katru gadu kļūst sarežģītāki, jo arī vides

Vides pārraudzības aizsardzības jomā tiek meklēti jauni risinājumi gan tehniskiem, gan vides pārvaldības izaicinājumiem.

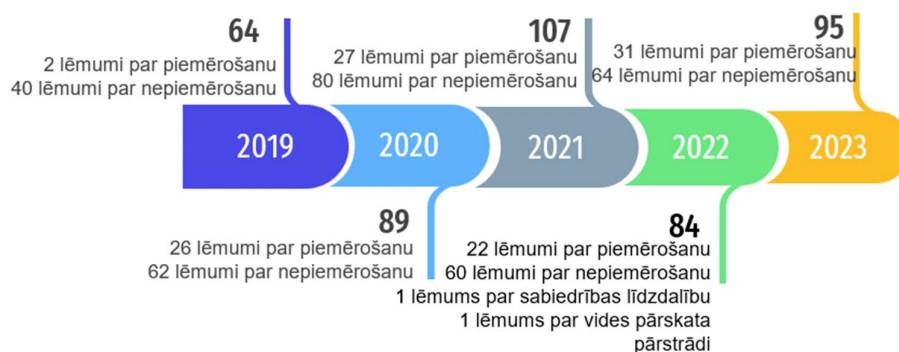
2.2.1. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma pārraudzības, kā arī strādāja pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas. 2023. gadā kopumā izvērtēti 95 plānošanas dokumentu izstrādātāju iesniegumi un viens sabiedrības pārstāvja iesniegums par sabiedrības līdzdalības tiesību iespējamu pārkāpumu, kā rezultātā sagatavots un pieņemts viens lēmums saistībā ar sabiedrības līdzdalības tiesību iespējamu pārkāpumu, kā arī sagatavoti un pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu vai nepiemērošanu (skatīt 2. attēlu):

- 31 gadījumā pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu;
- 64 gadījumos pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras nepiemērošanu;
- divos gadījumos pieņemti lēmumi par vides pārskata pārstrādi.

Salīdzinājumā ar 2022. gadu, izdots par 11 lēmumiem vairāk, kā arī izdoti divi lēmumi par vides pārskata pārstrādāšanu. Šajā gadā Birojā iesniegti iesniegumi lēmuma pieņemšanai par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu galvenokārt pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem (teritoriju plānojumiem, lokālplānojumiem, detālplānojumiem, tematiskajiem plānojumiem) un reģionāliem atkritumu apsaimniekošanas plāniem).

No 95 lēmumiem par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu / nepiemērošanu par stratēģiskā ietekmes novērtējuma nepieciešamību tika pieņemti - 57 lēmumi par dažāda veida lokālplānojumiem, 11 lēmumi par dažāda veida detālplānojumiem, 8 lēmumi par dažādiem tematiskajiem plānojumiem, trīs lēmumi par reģionāliem atkritumu apsaimniekošanas plāniem. Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā noteikto, Latvijā pašvaldības uzsāka jaunu teritorijas plānojumu izstrādi. Birojs pieņēma 16 lēmumus par stratēģiskā ietekmes novērtējuma nepieciešamību 16 teritorijas plānojumiem.

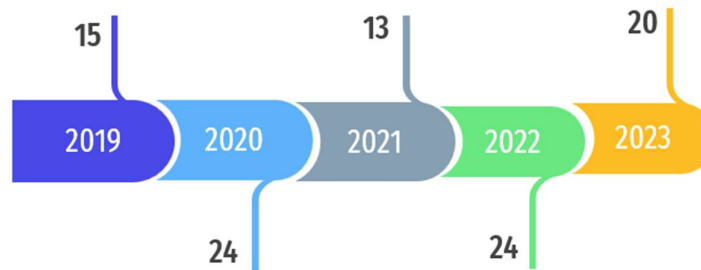
2. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūrā izdoto lēmumu statistika

Pārskata periodā sagatavoti atzinumi par 20 plānošanas dokumentu vides pārskatiem (skatīt 3. attēlu), tai skaitā 15 vides pārskati ir par pašvaldību teritoriju attīstības plānošanas

Vides pārraudzības
valsts birojs

dokumenti, trīs – par reģionāliem atkritumu apsaimniekošanas plāniem, viens – par valsts politikas plānošanas dokumentu - par Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas stratēģiju 2022. – 2027. gadam.

3. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūrā izdoto atzinumu par plānošanas dokumentu vides pārskatiem statistika

Pārskata periodā Birojs turpināja darbu arī pie stratēģiskā ietekmes novērtējuma kvalitātes un efektivitātes uzlabošanas, kas ietver darbu gan ar plānošanas dokumentu, gan vides pārskatu izstrādātājiem, kā arī institūcijām, sabiedrību un nevalstiskajām organizācijām. Individuāli konsultētas ministrijas, pašvaldības, konsultāciju sniedzēju uzņēmēj sabiedrības par stratēģiskā ietekmes novērtējuma metodēm un vides pārskata sagatavošanu, kā arī informēti iedzīvotāji par stratēģiskā ietekmes novērtējuma būtību un viņu iespējām piedalīties vides jautājumu risināšanā gan reģionālā līmenī, gan valstī kopumā.

Pārskata periodā kopumā vides pārskatu kvalitāte ir labā līmenī, tomēr nepietiekoši tiek izmantota analītiska pieeja stratēģiskā ietekmes novērtējumā, nesasaistot esošās situācijas vērtējumu ar plānošanas dokumentā no jauna plānotajām darbībām, kā arī daudzviet vienkāršoti attiecoties pret iespējamo plānošanas risinājumu alternatīvām. Līdz ar to netiek pilnībā izmantotas stratēģiskā novērtējuma sniegtās iespējas, analizējot būtiskās ietekmes uz vidi un rodot atbilstošus risinājumus plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes uz vidi mazināšanai.

Risinājumu meklēšana un atrašana ir lielā mērā saistīta arī ar plānošanas dokumenta izstrādātāja ieinteresētību un vēlēšanos integrēt lēmumu pieņemšanā vides apsvērumus, bet bez tās iespējams nodrošināt tikai formālu atbilstību saistošajām prasībām vides jomā.

Lai nodrošinātu Latvijā vienotus metodoloģiskos norādījumus, kā identificēt un dokumentēt plānošanas dokumenta alternatīvas un pēc kādiem kritērijiem vērtēt ietekmju būtiskumu stratēģiskā ietekmes novērtējuma jomā, Birojs, kā sadarbības partneris biedrībai “Latvijas Vides pārvaldības asociācija”, Latvijas vides aizsardzības fonda finansēta projekta “Rekomendāciju izstrāde alternatīvu un būtiskuma izvērtējumam stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/44/2022) ietvaros īstenoja projektu, kurš tika uzsākts 2022. gadā.

Birojs uzteic vides un veselības institūciju ieguldījumu stratēģiskā ietekmes novērtējuma procesa virzībā, piedaloties konsultāciju procesā un atzinumu sagatavošanā. Būtiska loma ir arī nevalstiskām organizācijām un aktīvai sabiedrības līdzdalībai. Speciālistu, sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi var palīdzēt plānošanas dokumentu izstrādātājiem atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus. Birojs aicina visām iesaistītajām pusēm izteikt savus priekšlikumus savlaicīgi, ievērojot sabiedriskās apspriešanas izsludinātos termiņus, lai plānošanas dokumenta izstrādātājs tos varētu apkopot, veikt nepieciešamās izmaiņas vai sniegt savus skaidrojumus.

Pārskata periodā Birojā ir iesniegts viens plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa ziņojums, kas nosūtīts VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa mērķis ir konstatēt plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā. Biroja tīmekļvietnē (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/monitoringa-zinojumi>) ir ievietots Biroja darbinieku sagatavots metodiskais materiāls monitoringa veikšanai un monitoringa ziņojuma sagatavošanai, kam ir izpratni veicinošs raksturs.

2023. gadā Birojs nodrošināja arī stratēģiskā ietekmes novērtējuma pārrobežu konsultācijas un valsts interešu pārstāvību četru plānošanas dokumentu stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma pārrobežu konsultācijās kā ietekmētai valstij. Birojs nodrošina arī informācijas pieejamību Biroja tīmekļvietnē par pārrobežu konsultāciju procesu:

- Zviedrijas jūras telpiskais plāns Baltijas jūras daļai;
- Dānijas jūras telpiskais plāns;
- Igaunijas Tervas pašvaldības speciālais plāns;
- Lietuvas Rail Baltica plānojums pieturām;

Informācija par Biroja izdotajiem lēmumiem par stratēģiskā ietekmes novērtējuma piemērošanu / nepiemērošanu un izdotajiem plānošanas dokumentu vides pārskatu atzinumiem, kā arī pārrobežu konsultācijām un citām darbības jomas aktualitātēm ievietota Biroja tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv), sadaļā Aktuāli - Pārrobežu stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/jaunumi?category%5B448%5D=448>).

2.2.2. Ietekmes uz vidi novērtējums un NATURA 2000 teritoriju novērtējums

2023. gadā vērojama tendence palielināties Birojā iesniegtajam attīstības projektu skaitam, kas saistīti ar klimata un enerģētikas sektoru. Tiek plānota gan sauszemes, gan atkrastes jeb jūras vēja parku būvniecība, kā arī lielāku parametru vēja elektrostaciju būvniecība. Vēja parki tiek plānoti ne tikai Latvijas teritorijā, bet arī citu valstu teritorijās ar iespējamu ietekmi uz Latvijas teritoriju, tādēļ nozīmīgi ir nodrošināt Latvijas interešu pārstāvību pārrobežu ietekmes uz vidi konsultāciju procesā.

Novērojams, ka arvien biežāk ir paredzētās darbības, kuru ietekmes sabiedriskajā apspriešanā viedokli izsaka un piedalās liels cilvēku skaits, kas vērtējams pozitīvi, jo sabiedrības līdzdalība ir nozīmīgs procedūras elements. Tomēr sabiedrības attieksme rada izaicinājumus gala lēmumu pieņēmējiem, jo sabiedrība, lielākoties, ir pilnībā pret projektu īstenošanu un nav vērsta uz kompromisu.

Pārskata periodā izvērtēti 32 iesniegumi par paredzētajām darbībām. Attiecībā uz jaunām paredzētām darbībām, kurām piemērojama un uzsākama ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, 2023. gadā Birojs ir pieņēmis 24 lēmumus (tajā skaitā 19 lēmumus par vēja parku būvniecību) un 22 paredzētajām darbībām izdevis programmas ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai (tajā skaitā 15 vēja parku būvniecībai). Līdz ar to, ņemot vērā ģeopolitisko stāvokli, turpmākajos gados prognozējams aizvien intensīvāks Biroja darbs pie vēja elektrostaciju ietekmes uz vidi novērtējuma.

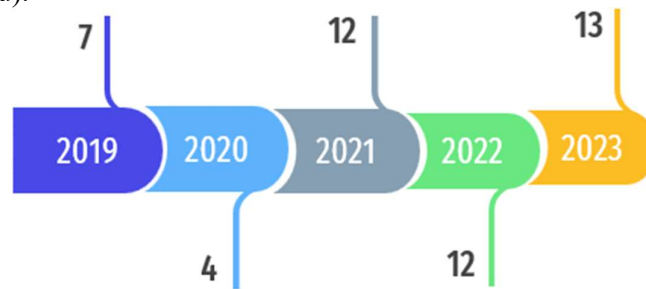
Paredzēto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma procesa ietvaros Birojs papildus ir izdevis trīs lēmumus - par grozījumiem programmās, četrus lēmumus par grozījumiem jau pieņemtajos lēmumos un vienu lēmumu par dalībnieka maiņu ietekmes uz vidi novērtējuma procesā.

Kopumā 2023. gadā izvērtēti 35 ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumi atbilstoši likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumiem Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto

Vides pārraudzības
valsts birojs

darbību”, tā rezultātā izdoti 13 atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem atbilstoši likuma 20. panta desmitā daļai, 20 ziņojumi nodoti papildināšanai atbilstoši likuma 20. panta trešajai daļai un divi ziņojumi nodoti pārstrādei atbilstoši likuma 20. panta ceturtajai daļai (skatīt 4. attēlu).

4. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja izdotu atzinumu par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem statistika

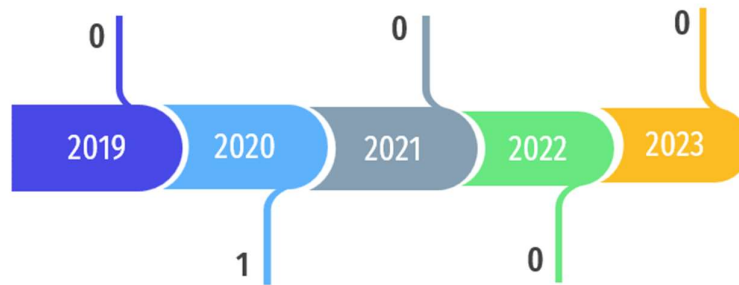
Pārskatā periodā izdoti atzinumi šādu paredzēto darbību veikšanai:

- derīgo izrakteņu ieguvei (pieci atzinumi);
- vēja parku būvniecību (četri atzinumi);
- dzelzceļa līnijas Rail Baltica DTD2 posmam (viens atzinums);
- bīstamo atkritumu pārstrādei (viens atzinums);
- koģenerācijas stacijas būvniecībai (viens atzinums);
- uzņēmuma darbības paplašināšanai (viens atzinums).

Lai veicinātu ietekmes uz vidi novērtējuma procesu vispusīgi racionālāku un efektīvāku, samazinot administratīvo slogu paredzētās darbības ierosinājumiem un kompetentajām institūcijām, Birojs, kā sadarbības partneris biedrībai “Latvijas Vides pārvaldības asociācija” un nodibinājumu “Teiču dabas fonds”, Latvijas vides aizsardzības fonda finansēta projekta “Rekomendācijas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pilnveidošanai Latvijā” (Latvijas Vides aizsardzības fonda projekta reģistrācijas Nr. 1-08/56/2022) ietvaros īstenoja projektu, kurš tika uzsākts 2022. gadā.

2023. gadā netika saņemti dokumenti par ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma procedūru, kā arī netika izdoti atzinumi par ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma ziņojumu (skatīt 5. attēlu).

5. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja izdoto atzinumu par ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma ziņojumiem statistika

Ņemot vērā izvērtēto ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu skaitu un izdoto atzinumu skaitu, var izdarīt secinājumu, ka nereti ziņojumu kvalitāte nav pietiekama, vai veiktais ietekmes novērtējums neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Piemēram, vides trokšņa novērtējums tiek veikts, neievērojot normatīvajos aktos noteiktās vērtēšanas metodes, lai gan prasības ir papildus norādītas un skaidrotas arī Biroja izsniegtajā ietekmes uz vidi novērtējuma programmā. Šādos gadījumos – visi procesa dalībnieki, tostarp darbību ierosinātāji un ziņojuma izstrādātāji, sabiedrība, vides aizsardzības, veselības, kā arī citu nozaru institūcijas veikušas lielu papildu darbu, izmantojot savus ierobežotos resursus (cilvēkresursus, laika resursus, finanšu resursus). Šādos gadījumos ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra ieilgst (pagarinās), par ko Birojam nereti tiek pārmests. Biroja ieskatā ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāts galvenokārt ir atkarīgs no paredzētās darbības ierosinātāja ieinteresētības, ieguldījuma un spējas kvalitatīvi un atbilstoši izvirzītajām prasībām sagatavot ziņojumu, spējas korektā, reprezentatīvā un saprotamā veidā komunicēt ar iesaistīto sabiedrību.

Ietekmes novērtējuma procesā dažādu interešu sadursme ir neizbēgama, - galvenokārt tās izgaismojas starp dabas aizsardzības interesēm un ietekmi uz īpašumiem, apdzīvotām teritorijām. Visi interešu veidi ir vienlīdz nozīmīgi. Tas, kuru interešu aizsardzībai katrā konkrētajā situācijā ir dodama priekšroka, izriet no sarežģīta izsvēruma, kurā jāņem vērā gan privātpersonu individuālās, gan sabiedrības būtiskās intereses. Būtiska loma visu minēto jautājumu ievērtēšanā ir arī nevalstisko organizāciju un sabiedrības līdzdalībai. 2023. gadā vērtēti vairāki sabiedrības pārstāvju iesniegumi par iespējamiem sabiedrības līdzdalības tiesību pārkāpumiem sabiedriskajās apspriešanās un pieņemti četri lēmumi par sabiedrības līdzdalības tiesību iespējamiem pārkāpumiem. Vienā lēmumā Birojs atzinis sabiedrības līdzdalības pārkāpumus un uzdevis ierosinātājam tos novērst.

Ievērojot likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un 1991. gada 25. februāra Espo Konvencijas par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā nosacījumus, Birojs, pildot kompetentās institūcijas funkcijas (Paziņojuma kontaktpunkts), ir nosūtījis paziņojumus, izvērtējis un sniedzis atbildes, kā arī pildījis citas darbības -, pārstāvot Latviju kā iespējami ietekmēto valsti, kuras teritoriju var ietekmēt paredzētās darbības ārpus Latvijas jurisdikcijā esošas teritorijas.

Pārskata periodā Birojs nodrošinājis informācijas apmaiņu, pārrobežu konsultācijas, valsts interešu pārstāvība 14 pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējuma projektos kā ietekmētai valstij, un informācijas pieejamību Biroja tīmekļvietnē par pārrobežu konsultāciju procesu, piemēram,

- Lietuvas Republikas atkrastes vēja parka un sauszemes vēju parku projektiem (vēja parkiem Biržos, Zarasos), Ignalīnas AES demontāžas projektam,

- Igaunijas Republikas atkrastes vēja parka projektiem (Saare – Liivi piecas papildus teritorijas, Saare Wind Energy) un smilts ieguves projektam, Polijas Republikas kodolektrostācijas būvniecības un ekspluatācijas projektu un atkrastes vēja parka projektu (Baltica-1),
- Zviedrijas Karalistes atkrastes vēja parkiem (Herkules, Skidbadner) u.c.

Informācija par Biroja pārrobežu konsultācijām un citām darbības jomas aktualitātēm ievietota Biroja tīmekļvietnē (vpvb.gov.lv), sadaļā Pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējums (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/parrobezu-ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti>).

2.2.3. Piesārņojum integrēta novērtēšana un kontrole

Pārskata periodā Birojs ir turpinājis darbu pie uzdevumu pildīšanas atbilstoši likumā “*Par piesārņojumu*” noteiktajam. Birojs būtiski ir uzlabojis informāciju un tās pieejamību par LPTP. Biroja tīmekļvietnes sadaļā Noderīgi publicēta informācija par Eiropas Komisijas apstiprinātajiem nozaru LPTP vadlīniju dokumentiem.

Pamatojoties uz 2021. gada 2. jūlijā noslēgto sadarbības līgumu starp Biroju un Dienestu, atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54. panta pirmajai, piektajai daļai un šā likuma 61. pantam, veiksmīgi turpinās likuma “*Par piesārņojumu*” 48. panta 4. punkta efektīva izpilde, nodrošinot publiski pieejamu A un B kategorijas piesārņojošo darbību atļauju reģistru, kas bez maksas ir pieejams jebkurai personai.

2.2.4. Rūpniecisko avāriju riska novērtēšana

Pārskata periodā Birojā turpinājās rūpniecisko avāriju riska novērtēšana saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

2023. gadā izveidotas 16 Rūpniecisko avāriju riska izvērtējuma komisijas uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai. Pārskata periodā organizēts un vadīts 24 Rūpniecisko avāriju riska komisiju darbs (skatīt 6. attēlu).

2023. gadā Birojā saņemtas un kopsummā izvērtētas 18 rūpniecisko avāriju novēršanas programmas un drošības pārskati, tajā skaitā arī papildinājumu un grozījumu esošajās programmās un pārskatos atbilstība Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” prasībām.

6 .attēls. Vides pārraudzības valsts biroja pieņemto lēmumu skaits par objektu rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem

Izvērtējumos par rūpniecisko avāriju novēršanas programmām un drošības pārskatiem ietverti nosacījumi par papildu pasākumiem, kas objektu (uzņēmumu) atbildīgajām personām

jāveic, lai samazinātu rūpniecisko avāriju riska draudus un palielinātu vides un cilvēku drošību. Rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentāciju novērtējumi tiek regulāri aktualizēti, tādējādi izpildot Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīvas 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (turpmāk – Direktīva - 2012/18/ES), prasības.

Saskaņā ar objektu atbildīgo personu un Dienesta sniegto informāciju izveidots un regulāri aktualizēts to objektu saraksts, kuriem Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 „*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” noteiktajā kārtībā un termiņos Birojā jāiesniedz rūpniecisko avāriju novēršanas programmas vai drošības pārskati. Saraksts ievietots Biroja tīmekļvietnē (<https://www.vpvp.gov.lv/lv/objektu-saraksts-kuriem-jaizstrada-rupniecisko-avariju-noversanas-programma-vai-drosibas-parskats-un-civilas-aizsardzibas-plans>) sadaļā Darbības jomas – Rūpniecisko avāriju riska novērtējums.

Pārskata periodā nodrošināta arī informācijas sniegšana Eiropas Komisijas datubāzē par objektiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2012/18/ES prasības – saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 “*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*” 108. punkta prasībām. Nodrošināta arī informācijas sniegšana Inspire datubāzē par objektiem, uz kuriem attiecas šī Direktīva 2012/18/ES.

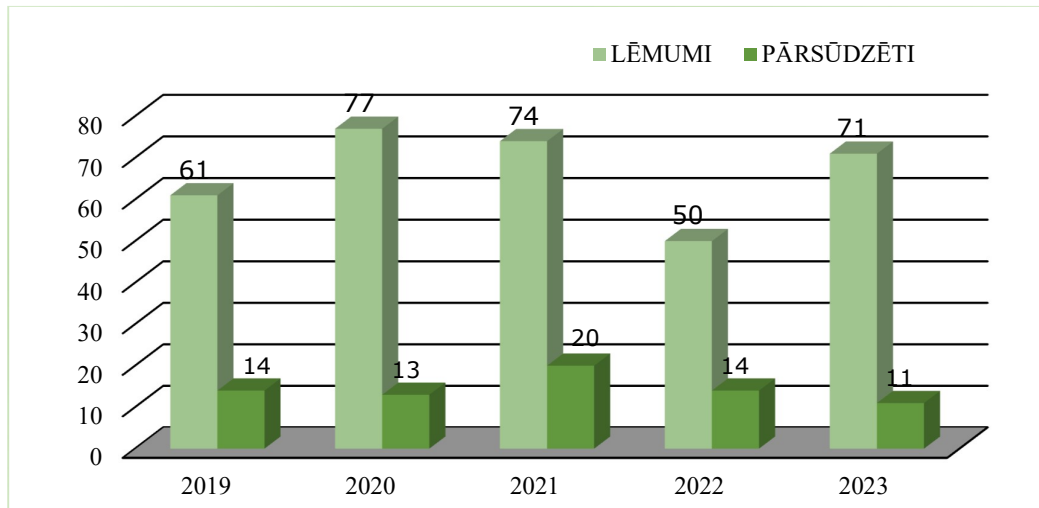
Nodrošināta Latvijas dalība konvencijas par rūpniecisko avāriju pārrobežu iedarbību ekspertu sanāsmē un seminārā par pārrobežu iedarbības riskiem, kā arī dalība Direktīvas 2012/18/ES dalībvalstu sanāsmē un ekspertu seminārā.

2.2.5. Iesniegumu izskatīšana

Vides aizsardzības sistēmā ir izveidota kārtība, kādā iedzīvotājiem ir tiesības vērsties ar iesniegumiem Birojā par VARAM padotības iestāžu izdoto administratīvo aktu apstrīdēšanu vai faktisko rīcību vides aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos. Sabiedrībai ir tiesības vērsties arī Birojā par sabiedrības līdzdalības tiesību pārkāpumiem un tiesībām uz vides informāciju pārkāpumiem. Ar Ministru kabineta 2004. gada 6. janvāra noteikumu Nr. 4 “*Vides pārraudzības valsts biroja nolikums*” 2.¹ punktu Birojam ir deleģētas augstākās iestādes funkcijas Administratīvā procesa likuma 1. panta otrās daļas izpratnē, lai administratīvie akti un faktiskās rīcības tiktu pakļautas neatkarīgai un objektīvai pirmstiesas izmeklēšanai.

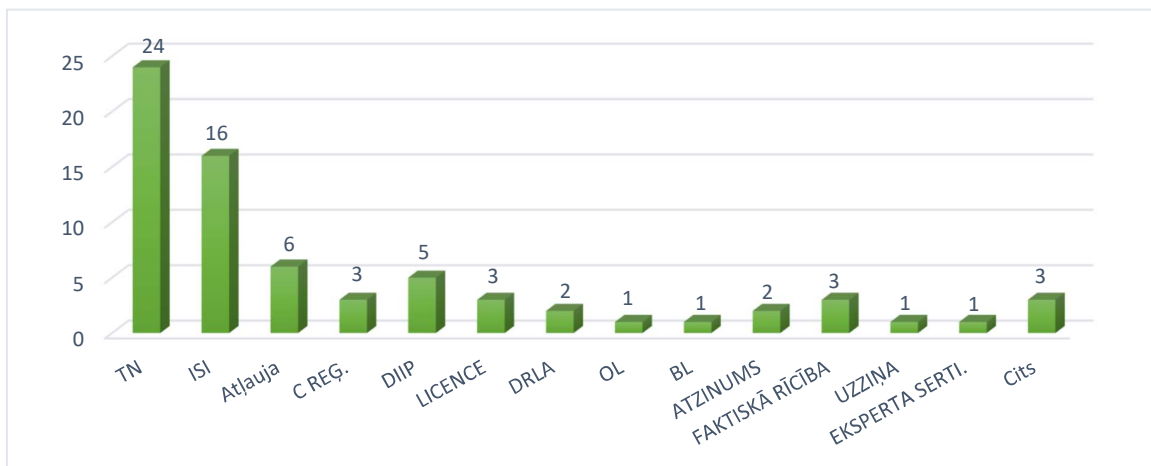
2023. gadā izdots 71 lēmums administratīvajās lietās. Pārskata periodā izteikti pieaugu jau tā augstā darba intensitāte saistībā ar Biroja kā augstākās iestādes funkciju pildīšanu, veicot apstrīdēto VARAM padotībā esošo iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību izskatīšanu. Šī kompetences joma Birojā ir kļuvusi jau par tradicionālu un patstāvīgu darbības virzienu, kas prasa gan rūpīgu un sistemātisku darba ieguldījumu, gan lielu atbildību, augstu profesionalitāti un mērķtiecību.

Ar lēmumu izdošanu Birojs sekmē VARAM padotībā esošo iestāžu vienotu pieeju nosacījumu izvirzīšanā dažādās vides aizsardzības jomās, ņemot vērā arī konkrētās plānotās darbības atrašanās vietu, raksturu un apjomu, kā arī nostiprina izpratni par vides aizsardzības tiesību aktu un Administratīvā procesa likuma materiālo un procesuālo tiesību normu piemērošanu.

7. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja izdoto administratīvo aktu statistika

Birojā pārsvarā izskatītās sūdzības (iesniegumi) un pieņemtie lēmumi saistīti ar dažādiem apstrīdētiem Dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes amatpersonu izsniegtiem administratīvajiem aktiem (skatīt 8. attēlu)

TN – tehniskie noteikumi, atteikums izsniegt TN;
ISI – ietekmes sākotnējais izvērtējums, t.sk. atteikums veikt ietekmes sākotnējo izvērtējumu;
ATĻAUJA – A, B kategorijas atļauja;
C REG. – C kategorijas reģistrācija;
DIIP – derīgo izrakteņu ieguves projekts
LICENCE – zemes dzīļu izmantošanas licence;
DRLA – dabas resursu lietošanas atļauja;
OL – lēmums par operatora konstatēšanu;
BL – lēmums par būvprojekta saskaņošanu;
ATZINUMS - atzinums par meža zemes atmežošanu;
FAKTISKĀ RĪCĪBA – Valsts vides dienesta (VVD) un Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) faktiskā rīcība;
UZZINA – uzziņas apstrīdēšana
EKSPERTA SERTI. - atteikumu pagarināt eksperta sertifikāta derīguma termiņu un eksperta sertifikāta anulēšana
CITS – citi lēmumi, kas saistīti ar VVD izdotajiem AA.

8. attēls. Vides pārraudzības valsts biroja 2023. gadā izdoto administratīvo aktu sadalījums pa jomām

Lietas objektīvai izskatīšanai un argumentēta lēmuma pieņemšanai tiek iesaistīti visi administratīvā procesa dalībnieki, nepieciešamības gadījumā iegūta papildu informācija un risināti problēmjautājumi, pārrunās iesaistot visas ieinteresētās puses.

Jāatzīmē, ka izskatāmās sūdzības ar katru gadu kļūst arvien komplicētākas, iebildumi tiek izteikti citu starpā par piesārņojošo vielu aprēķiniem, aprēķinos izmantotajiem emisijas faktoriem (lielumi, kas raksturo piesārņojošās vielas daudzuma attiecību pret darbību raksturojošu parametru, kurš saistīts ar šīs piesārņojošās vielas emisiju), izmantoto datorprogrammu ievades datiem un citiem specifiskiem, zinātniskiem un tehniskiem jautājumiem, kuru objektīva izvērtēšana nereti prasa ievērojamus laika un cilvēku resursus.

2023. gadā Birojs ir turpinājis pārstāvēt vides aizsardzības iestāžu intereses arī administratīvajās tiesās. Pārskata periodā 28 administratīvajās lietās Birojs ir sagatavojis un iesniedzis administratīvajai tiesai dokumentus, tajā skaitā administratīvās lietas materiālus, rakstveida paskaidrojumus u.c.

Kopumā 2023. gadā saistībā ar Biroja izdotajiem lēmumiem ir notikušas 34 administratīvo tiesu sēdes, tajā skaitā 18 Administratīvās rajona tiesu sēdes un 16 Administratīvās apgabaltiesas sēdes. Birojs tiešsaistē (*Microsoft Teams vidē*) pārstāvēts septiņās administratīvās tiesas sēdēs (sešās Administratīvās rajona tiesas sēdēs un vienā Administratīvās apgabaltiesas sēdē). Birojs klātienē pārstāvēts deviņās administratīvās tiesas sēdēs (sešās Administratīvās rajona tiesas sēdēs un trīs - Administratīvās apgabaltiesas sēdēs).

Būtiski lielākajā daļā no administratīvo tiesu nolēmumiem (90 %) sasniegts Birojam un vides aizsardzības sistēmai pozitīvs rezultāts.

2023. gadā aktualizēta un Biroja tīmekļvietnē (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/statistika>), sadaļā Par mums apakšsadaļā Publikācijas un pārskati publiskota statistika par Birojā izdotajiem apstrīdētajiem VARAM padotības iestāžu administratīvajiem aktiem un tiesvedības gaitu.

2.2.6. Vides informācijas izplatīšana

Pārskata periodā Birojs veica virkni pasākumu Biroja tīmekļvietnes satura uzlabojumiem. Pārskata periodā tika turpināta informācijas sagatavošana un izplatīšana gan aktīvā veidā, sniedzot ieinteresētajām personām informāciju rakstveidā vai mutiski, kā arī ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, gan arī pasīvā veidā – informāciju ievietojot Biroja tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv).

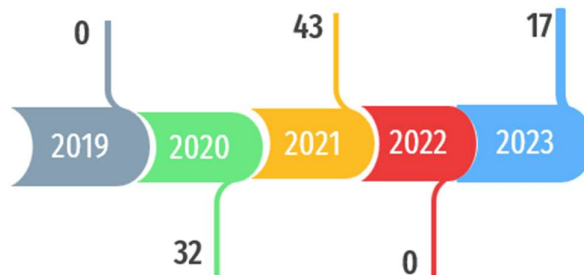
Biroja tīmekļvietnē sabiedrība var iepazīties ar aktuālu informāciju par Biroja pamatfunkciju nodrošināšanu un iegūt sev nepieciešamo informāciju par Biroja darbības jomām. Biroja tīmekļvietnē informācija tiek regulāri atjaunota, ņemot vērā gan informācijas specifiku, gan arī normatīvo aktu regulējumu par informācijas sniegšanu sabiedrībai.

2.2.7. Eiropas Savienības ekomarkējuma koordinācija

2023. gadā Birojs sekmīgi turpinājis iepriekšējos gados uzsākto darbu pie Eiropas Savienības ekomarkējuma piešķiršanas programmas koordinācijas Latvijā, darbojoties kā ekomarkējuma kompetentā iestāde. Biroja funkcijas šajā jomā saistītas gan ar pretendentu iesniegto produktu atbilstības ekomarkējuma kritērijiem novērtējumu, gan ekomarkējuma licenču piešķiršanu, gan ekomarkējuma lietošanas uzraudzību. Kompetenču lokā ietilpst arī pasākumu realizācija ekomarkējuma popularizēšanai, ražotāju informēšanai un sabiedrības izglītošanai par videi draudzīgu preču un pakalpojumu patēriņu.

2023. gadā pabeigta divu 2022. gadā uzsākto iesniegumu Eiropas Savienības ekomarķējuma saņemšanai divās produktu grupās izskatīšana (SIA “KVADRO”) un izdoti divi lēmumi par Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršanu kopumā pieciem produktiem grupā “līdzekļi trauku mazgāšanai ar rokām” divpadsmit produktiem grupā “cietā seguma tīrīšanas līdzekļi” (skatīt 9. attēlu).

9. attēls. Statistika par produktiem, kam piešķirts ES ekomarķējums līdz 2023. gadam

Sniegtas virkne konsultācijas (elektroniski un mutiski) uzņēmējiem un konsultantiem saistībā ar Eiropas Savienības ekomarķējumu un tā piešķiršanu smaržvielū, kokmateriālu, iekštelpu un ārtelpu krāsu, sadzīves produktu un kosmētisko līdzekļu jomās.

Aktuālā informācija par piešķirtajiem ES ekomarķējumiem pieejama Biroja tīmekļvietnes sadaļā Darbības jomas – Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršana (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/eiropas-savienibas-ekomarkejuma-pieskirsana>).

Birojs 2023. gadā savas kompetences ietvaros regulāri iesaistījās ES ekomarķējuma kompetento iestāžu virtuālajā forumā un lēmumu pieņemšanā. Birojs piedalījās regulārajās sanāksmēs - ES ekomarķējuma kompetento iestāžu (EU Ecolabel Competent Body Forum) sanāksmēs un Eiropas Savienības Ekomarķējumu valdes (European Union Ecolabelling Board), un regulējošās komitejas (EU Ecolabelling Regulatory Committee) sanāksmēs.

Birojs piedalījās arī citās neregulārās specifiskiem mērķiem izveidotās darba grupas sanāksmēs, piemēram Eiropas Savienības ekomarķējuma komunikācijas darba grupā (EU Ecolabel Communication Task Force), kritēriju pārskatīšanas darba grupa iekšdarbu un ārdarbu laku un krāsu produktu grupā. Birojs piedalījās vairākos Eiropas Komisijas un Biroja organizētos semināros, lai veicinātu Ekomarķējuma regulā noteikto funkciju izpildi.

Birojs 2023. gadā ir veicis divus pozitīvus mutiskus balsojumus Eiropas Savienības Ekomarķējuma regulējošās komitejas (European Union Ecolabelling Regulatory Committee) video sanāksmē par priekšlikumu Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) lēmumam, ar ko tiek veikti grozījumi Eiropas Komisijas lēmumā Nr. 2014/763 un par priekšlikumu Eiropas Komisijas lēmumam, ar ko tiek veikti grozījumi Eiropas Komisijas lēmumā Nr. 2021/1870.

Papildu pamatfunkciju veikšanai Eiropas Savienības Ekomarķējuma jomā Birojs, piesaistot papildu finansējumu no Latvijas budžeta apakšprogrammas 21.13.00. “NOZARES VIDES PROJEKTI” līdzekļiem projekta projekta “Tulkošanas pakalpojumi VPVB - 2023.gads” (projekta reģistrācijas Nr. [1-08/39/2023](https://www.vpvb.gov.lv/lv/ekomarkejuma-pieskirsanas-kartiba)) ietvaros, veica 12 dažādu pieteikuma dokumentu tulkošanu no angļu valodas uz latviešu valodu produktu grupās “veļas mazgāšanas līdzekļi” un “tekstilizstrādājumi”, un “iekšdarbiem un ārdarbiem paredzētās krāsas un lakas”. Iztulkotie dokumenti pieejami Biroja tīmekļvietnes sadaļā Darbības jomas – Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršana (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/ekomarkejuma-pieskirsanas-kartiba>).

Birojs 2023. gadā projekta “Izglītojoša kampaņa “Aizsargā vidi kopā ar Eiropas Savienības Ekomarķējumu!”” (projekta reģistrācijas Nr. [1-08/40/2023](https://www.vpvb.gov.lv/lv/aktualitates-es-ekomarkejums)) ietvaros organizēja divus seminārus par Eiropas Savienības ekomarķējuma produktu grupas “cietā seguma tīrīšanas līdzekļi” un “tīrīšanas līdzekļi mazgāšanai ar rokām” kritēriju prasībām, kuros kopumā piedalījās dalībnieki no 13 uzņēmumiem un konsultāciju firmām. Šī projekta ietvaros tika sagatavotas kopumā trīs publikācijas par semināriem, Eiropas Savienības ekomarķējuma ieguvumiem, kā arī viens video un infografika. Publicitātes materiāli pieejami Biroja tīmekļvietnes sadaļā Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršana (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/aktualitates-es-ekomarkejums>).

2.2.8. Vides vadības un audita sistēmas (EMAS) ieviešana

2023. gadā pastāvīgi uzturēta informācija tīmekļvietnē par EMAS sistēmu un reģistrācijas piešķiršanas nosacījumiem, sniegtas nepieciešamās konsultācijas interesentiem.

Lai uzturētu sabiedrības un uzņēmēju interesi par EMAS, projekta “Izglītojoša kampaņa “Iepazīsti EMAS” – 2023.gads”” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/39/2023) ietvaros tika organizēti divi semināri valsts iestādēm un uzņēmumiem par jaunākajām aktualitātēm EMAS jomā un priekšrocībām. Kopumā sagatavotas četras publikācijas par semināriem, EMAS aktualitātēm (Eiropas pieredze stāsti un Igaunijas uzņēmuma celulozes ražošanas uzņēmuma *Estonian Cell* pieredze), infografika par organizāciju atbilstību EMAS nosacījumiem - pārbaudes saraksts (*check-list*) organizācijām, digitāls tests (aptauja) un video. Publicitātes materiāli pieejami Biroja tīmekļvietnes sadaļā Vides vadības un audita sistēma (EMAS) - Aktualitātes (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/aktualitates-emas>). Informācija par vienu no Biroja organizētajiem semināriem ievietota arī Eiropas Komisijas EMAS mājaslapā¹, tādejādi Birojs Eiropas līmenī nodrošina atgriezenisko saiti par veiktajiem EMAS popularizēšanas pasākumiem Latvijā.

EMAS reģistrētie apdrošināšanas jomas uzņēmumi (*ERGO Insurance SE* Latvijas filiāle un *ERGO Life Insurance SE* Latvijas filiāle) 2023. gadā nolēma neuzturēt EMAS reģistrāciju. Līdz ar to Birojs izdeva divus lēmumus par minēto uzņēmumu svīturošanu no EMAS reģistra.

Lai veidotu brīvprātīgās vides sistēmas par pievilcīgiem tirgus un konkurētspējas instrumentiem, projekta “Izglītojoša kampaņa “Iepazīsti EMAS”” ietvaros 2022.gadā tika izstrādāta arī EMAS koncepcija (EMAS attīstības stratēģija un rīcības politika 2023. - 2025. gadam) (turpmāk – Koncepcija), kas ietver EMAS problēmjautājumu izvērtējumu un risinājumus / priekšlikumus konkrētiem pasākumiem ar norādi uz iespējamiem riskiem un izmaksām. Koncepcija pieejama Biroja tīmekļvietnes sadaļā Par mums – Projekti (<https://www.vpvb.gov.lv/lv/projekts/izglitojosa-kampana-iepazisti-emas>).

Lai nodrošinātu nepārtrauktu EMAS stratēģijas un rīcības politikas ieviešanu gan ekonomiskiem, gan administratīviem mēriem, kā arī turpinātu sistēmisku EMAS popularizēšanu un ieguvumu skaidrošanu sabiedrībai ir nepieciešams ne tikai atbalsta instrumentu kopums EMAS ieviešanā, bet būtiski nepieciešama arī starpministriju un starpnozaru apņemšanās.

Līdz šim valsts funkciju izpildei EMAS jomā netiek paredzēta pat šim mērķim veidota struktūrvienība. Līdz ar to trūkst gan cilvēkresursu, gan laika un finanšu resursu, ko veltīt jomai, kas ilgtermiņā būtu vērsta uz vides apziņas veidošanu un vides aizsardzību. Ņemot vērā esošo situāciju, 2022. gadā Birojs ir veicis strukturālas reformas esošā personāla kapacitātes ietvaros,

¹ Publikācija *Latvian EMAS Seminar for Public Authorities and NGOs* angļu valodā pieejama Eiropas Komisijas EMAS mājaslapā, sadaļā Jaunumi (skatīts 14.06.2024.) https://green-business.ec.europa.eu/news/latvian-emas-seminar-public-authorities-and-ngos-2023-10-19_en

izveidojot atbildīgo darbinieku Eiropas Savienības ekomarķējuma piešķiršanas jomā un EMAS jomā.

Atbildīgais Biroja darbinieks funkcijas brīvprātīgo vides iniciatīvu jomā pilda paralēli ikdienas darbam Eiropas Savienības Ekomarķējuma un projektu vadībai. Birojam projekta “Izglītojoša kampaņa “Iepazīsti EMAS” – 2023.gads” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/39/2023) ietvaros bija iespēja rast papildu finansējumu un piedalīties EMAS komitejas organizētajās sēdēs (*1st Forum of Competent Bodies Meeting 2023 un Working Group of EMAS Experts*), Barselonā, Spānijā.

Zemā interese par EMAS sistēmu Latvijā saistīta arī ar akreditētu auditoru trūkumu, kas potenciālajam licences turētājam rada papildu izdevumus, ņemot vērā, ka šādu ekspertu (akreditētu auditoru) būtu jāpieaicina no citas valsts. Šo situāciju varētu mainīt pieaugošā interese par EMAS, kas sekmē arī potenciālo vides verificētāju interesi veikt akreditācijas procesu. Līdz ar to jāturpina iesākie komunikācijas pasākumi brīvprātīgo vides iniciatīvu popularizēšanai un integrācijai normatīvajos aktos.

2.3. Budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” rezultātīvo rādītāju analīze

Latvijas Republikas VARAM budžeta programmas “Vides politikas īstenošana” apakšprogrammas “Vides pārraudzības valsts birojs” (kods 23.02.00) īstenošanai 2022. gadā bija noteikti šādi rezultātīvie rādītāji:

- novērtēto plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes novērtējuma vides pārskatu skaits gadā: plānots – 60, faktiski – 115 (191,7 %);
- atzinumu skaits gadā par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem: plānots - 13, faktiski – 13 atzinumi (100,0 %);
- izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā: plānots – 25, faktiski – 18 (72,0 %);
- izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā: plānots – 40, faktiski – 71 (177,5 %).
- Prioritārais pasākums 2023.-2025. gadam “Valsts pārvaldes kapacitātes stiprināšana, nodrošinot stratēģiski svarīgo amata grupu atlīdzību”:
  - plānots – visiem nodarbinātajiem no 01.04.2023. mēnešalga nav zemāka par 2023. gada mēnešalgu skalas attiecīgās mēnešalgu grupas minimumu (%), faktiski – 100 %;
  - plānots - eksperti, kuri nodarbināti iestādei stratēģiski svarīgos amatos un kuriem mēnešalga tiek noteikta virs 2023. gada mēnešalgu skalas attiecīgās mēnešalgu grupas minimālā apmēra no kopējā nodarbināto skaita iestādē (%) – 100 %.

Kopumā rezultātīvie rādītāji 2023. gadā ir izpildīti sekmīgi.

Novērtēto plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes novērtējuma vides pārskatu skaits 2023. gadā bijis vērā ņemami lielāks par prognozēto, jo pieaudzis gan pašvaldību plānošanas dokumentos veikto izmaiņu skaits, kas pārsvarā saistīts ar lokālplānojumiem, kas maina teritorijas plānojumus, izstrādi konkrētu projektu realizēšanā.

Projekta “Rekomendāciju izstrāde alternatīvu un būtiskuma izvērtējumam stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros” (Latvijas Vides aizsardzības fonda projekta reģistrācijas

Nr. 1-08/44/2022) ietvaros izstrādātas un Biroja tīmekļvietnē publicētas rekomendācijas²: tvērums noteikšana, alternatīvu noteikšana un ietekmju vērtēšana.

Darba izpilde ietekmes uz vidi novērtējuma jomā tikai šķietami ir veikta par 100,0 %, jo rezultatīvais rādītājs noteikts kā pabeigtu novērtējuma procedūru skaits, kas pabeidzas ar atzinuma izsniegšanu. Kopumā vērtēti 35 ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumi, no kuriem 13 gadījumos tika izsniegts atzinums, 20 gadījumos Birojs konstatēja, ka ziņojumu nepieciešams papildināt ar ietekmju novērtējumu, bet divos gadījumos – ziņojums tika nodots pārstrādāšanai. Attiecīgi – Biroja darbs ietekmes uz vidi novērtējuma jomā ir pieaudzis.

Projekta “Rekomendācijas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pilnveidošanai Latvijā” (Latvijas Vides aizsardzības fonda projekta reģistrācijas Nr. 1-08/56/2022) ietvaros izstrādātas un Biroja tīmekļvietnē publicētas rekomendācijas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras pilnveidošanai³.

Darba izpilde rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas jomā izdoto izvērtējumu skaita samazinājums gadā saistīts ar iepriekšējos izvērtējumos noteiktajiem rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu iesniegšanas termiņiem un lūgumiem tos pagarināt saistībā ar darbības izmaiņām, kas nav atkarīgs no Biroja.

Izvērtēto apstrīdēto VARAM padotības iestāžu amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits (71) gadā saistīts ar Biroja kā apelācijas institūcijā iesniegto sūdzību skaita iesniegšanu, kas nav atkarīgs no Biroja (salīdzinājumam: 2022. gadā izdoti 50 lēmumi; 2021. gadā – 74 lēmumi, 2020. gadā - 77 lēmumi, 2019. gadā - 61 lēmums), no tiem tiesā pārsūdzēti 15 % jeb 11 lēmumi (skatīt 7. attēlu). Līdz ar to Biroja kā pirms tiesas iestādes darbība efektīvi ir samazinājusi slogu uzņēmējdarbībai un tiesu noslodzi. Secināms, ka personas apzinās savas tiesības un ir gatavas tās aizstāvēt.

2.3.1. Darbības stratēģijā sasniedzamo rezultātu izpildes analīze 2023. gadā un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums:

2. tabula

Darbības rezultāts un rezultatīvais rādītājs (atbilstoši Biroja pamatfunkciju realizācijai)

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais rādītājs
		2023. plānotais / faktiskais
Izstrādāti attīstības plāni un projekti, kas nodrošina vides kvalitāti un labvēlīgu ietekmi uz iedzīvotājiem	Attīstības plāni un projekti, kuriem savlaicīgi novērsta un samazināta nelabvēlīga ietekme un avāriju risks, gadā	96/146

3. tabula

Darbības virziens Vides ietekmes novērtējuma nodrošināšana un pilnveidošana.

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais rādītājs
		2023. plānotais / faktiskais

² <https://www.vpvb.gov.lv/lv/projekti>.

³ Turpat.

Vides pārraudzības
valsts birojs

Pieņemti lēmumi par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu / nepiemērošanu	Pieņemto lēmumu par stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras piemērošanu / nepiemērošanu skaits	43/95
Izvērtēti plānošanas dokumentu vides pārskati, izsniegti atzinumi	Izdoto plānošanas dokumentu atzinumu skaits	15/20
Izstrādātas un izdotas ietekmes uz vidi (IVN) novērtējuma programmas	Izstrādāto un izdoto IVN programmu skaits	12/22
Uzraudzītas un koordinētas ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras	Uzraudzīto un koordinēto IVN procedūru skaits	25/59
Sagatavoti un izsniegti atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumiem	Sagatavoto atzinumu par ietekmes uz vidi novērtējumu ziņojumiem skaits	13/13
Sagatavoti un izsniegti nosacījumi par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) novērtējumu ziņojumiem	Sagatavoto nosacījumu par ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējumu ziņojumiem skaits	1/0
Sagatavoti un izsniegti atzinumi par ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) novērtējumu ziņojumiem	Sagatavoto un izsniegto atzinumu par ietekmes uz Natura 2000 novērtējumu ziņojumiem skaits	1/0

4. tabula

Darbības virziens Vides risku novēršana un vides kvalitātes nodrošināšana

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais radītājs
		2023. plānotais / faktiskais
Izveidotas Riska izvērtējuma komisijas uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai	Izveidotas Riska izvērtējuma komisijas uzņēmumu iesniegtās dokumentācijas izvērtēšanai (skaits)	15/17
Sagatavoti izvērtējumi par rūpniecisko avāriju novēršanas dokumentācijām	Izvērtēto rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskatu skaits gadā	25/18
Izvērtēti un piešķirti ES ekomarķējumi	Piešķirto ES ekomarķējuma (licenču skaits)	7/2
Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS)	Reģistrēto uzņēmumu skaits	1/0

5. tabula

Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvais radītājs
		2023. plānotais / faktiskais
Izdoti lēmumi administratīvajās lietās	Izvērtēto VARAM institūciju amatpersonu izdoto administratīvo aktu skaits gadā	39/71

2.4. Biroja sniegtie pakalpojumi

Biroja sniegtie pakalpojumi galvenokārt ir pakalpojumi, kas izriet no Biroja pamatdarbības jomām – tie ir publiskie pakalpojumi, kas noteikti normatīvajos aktos un no tiem izrietošie dokumenti publiskās pārvaldes jomā, ko Birojs izdod adresētus privātiem un juridiskiem tiesību subjektiem. Atbilstoši pamatfunkciju sadalījumam Birojs sniedz šādus bezmaksas publiskos pakalpojumus, kas ir pieejami sabiedrībai:

1. Apstrīdēto administratīvo aktu vides aizsardzības jomā nodrošināšana.
2. Drošības pārskata vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmas izvērtēšana.
3. Eiropas Savienības ekomarkējuma piešķiršana.
4. Iedzīvotāju iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšana saskaņā ar Iesniegumu likumu VPVB kompetences jomās.
5. Ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nodrošināšana.
6. Informācijas nodrošināšana par atļaujām un lēmumiem A un B kategorijas piesārņojošās darbības veikšanai.
7. Informācijas nodrošināšana par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP).
8. Paredzētās darbības ietekmes uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (NATURA 2000) novērtējuma nodrošināšana.
9. Sabiedrības līdzdalības tiesību vai tiesību uz vides informāciju pārkāpuma izvērtēšanas nodrošināšana.
10. Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nodrošināšana.
11. Uzņēmumu reģistrācija Eiropas Savienības Vides pārvaldības un audīta sistēmā (EMAS).
12. Par iepakojumu, kuram ir paaugstināts smago metālu koncentrācijas līmenis⁴.

Biroja sniegto publisko pakalpojumu apraksts ir publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv un Biroja tīmekļvietnē sadaļā par iestādi / Kontakti - Pakalpojumi.

Birojs nesniedz komercpakalpojumus un tā darbības pamatjomās nav izdalīti arī specifiski starpiestāžu pakalpojumi. Ar Ministru kabineta 2014. gada 17. septembra noteikumiem Nr. 877 “*Noteikumi par Vides pārraudzības valsts biroja sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi*” Birojam noteikti maksas pakalpojumi pieaicināto ekspertu sniegtajiem pakalpojumiem ietekmes uz vidi novērtējuma jomā. Paredzētās darbības ierosinātais vai plānošanas dokumenta izstrādātājs apmaksā tikai pieaicināto ekspertu darbu, ņemot vērā likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 5. pantu, bet nemaksā Birojam par valsts pārvaldes funkciju izpildes ietvaros veikto Biroja darbu. 2022. gadā Birojs ietekmes uz vidi novērtējuma procesā novērtējuma ziņojumu izvērtēšanai nav pieaicinājis ārštata ekspertus.

⁴ Nav publicēts Latvijas valsts portāla www.latvija.lv (pakalpojums nav sniegts).

Atbilstoši Ekomarķējuma regulai kā maksas pakalpojums noteikta maksa par ES ekomarķējuma iesnieguma iesniegšanu Birojā un gada maksa, nosakot atlaides mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem, kā arī uzņēmumiem, kas reģistrējušies / sertificēti Vides pārvaldības un audita sistēmā (EMAS) un ISO 14001 sistēmā. Šie maksas pakalpojumi sedz pieteikuma izvērtēšanas administratīvās un tehniskās izmaksas, nodrošina testēšanu un atbilstības ekomarķējuma kritērijiem pārbaudi, kā arī sedz ar ES ekomarķējuma popularizēšanu saistītās izmaksas.

Papildu kā neiztrūkstošs pakalpojumu veids, ko Birojs veic ik dienu, ir sniegtās konsultācijas gan darbības ierosinātājiem, gan plānošanas dokumentu izstrādātājiem, gan komersantiem un Dienestam, kā arī citām valsts un pašvaldību institūcijām. Katru gadu sniegtās konsultācijas Biroja pamatdarbības jomās mērāmas daudzos simtos. Konsultācijas tiek sniegtas pastāvīgi gan klātienē, gan pa tālruni, gan arī elektroniskajā vidē, kā arī rakstiski informējot sabiedrību par aktuālajiem jautājumiem Biroja darbības jomās.

Visus pakalpojumus iespējams pieteikt un saņemt klātienē, elektroniski vai pa pastu. Atbilstoši informācijai par pakalpojumu statistiku, arvien pieaug elektronisko pakalpojumu pieteikšanas un saņemšanas skaits. Pakalpojums stratēģiskā ietekmes novērtējuma procedūras nodrošināšana un drošības pārskatu vai rūpniecisko avāriju riska novēršanas programmu izvērtēšana 100 % sniegta elektroniskā veidā.

Pasta pakalpojuma izmantošana saistīta ar to pakalpojumu sniegšanu, kuru saņēmējs ir fiziskas personas, kas vairāku pakalpojumu gadījumā līdz šim atturējies no pilnīgas pārejas uz e-pakalpojumu formātu. Pakalpojumu sniegšanas pilnveidei, pārejot uz e-pakalpojuma formātu vispirms būtu īstenojama stratēģiskā novērtējuma procedūras nodrošināšanai, kur pakalpojuma saņēmējs ir valsts un pašvaldību iestādes.

2.5. Biroja darbības uzlabošanas pasākumi

Pārskata periodā Biroja darbs kā vienmēr līdz šim, neskatoties uz saspringto darba režīmu un ierobežotajiem cilvēkresursiem un finanšu resursiem, ticis veltīts kvalitatīvai, precīzai, efektīvai un iespējami savlaicīgai darbu izpildei. Neskatoties uz sarežģījumiem, emocionālajam saspīlējumam sabiedrībā, finansiālajai situācijai un resursu deficītam, pārskata periodā darbs ir veikts ļoti labi un sekmīgi.

Birojs apzinās, ka darba efektivitāte tik daudzpusīgu uzdevumu vadīšanā ir vistiešākā mērā atkarīga no Biroja komandas un tā – cik saskaņoti tās darbinieki izprot vides sistēmas kopīgos uzdevumus, cik motivēti un emocionāli stabili tie jūtas, cik labi tie prot attīstīt savstarpējo sadarbību un saglabāt vienotību, arī precizitāti dinamisku pārmaiņu laikā un augstas darba intensitātes apstākļos.

Birojs pamatdarbības jomās rada datus un informāciju, to publiskojot savā tīmekļvietnē (www.vpvb.gov.lv), tomēr ne visās jomās līdz šim tie bijuši publiskoti formā, kas padara tos ātri un ērti atkalizmantojamus. Paplašinātas atvērtības un pārredzamības politika valsts pārvaldē ietilpst vispārējos centienos stiprināt demokrātiju un virzīties uz atvērtu sabiedrību, kas vēlas uzticēties savām iestādēm.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 21. decembra sēdes protokolu Nr. 81, Ministru kabineta sēdē pieņemto informatīvo ziņojumu “*Par “Atvērts pēc noklusējuma” principa ieviešanu*” (21 – TA – 144 89. §) un tā pielikumu Birojs ir publicējis un turpina atjaunot septiņas datu kopas par Biroja darbības pamatdarbības jomām par 2015. - 2023. gadu. Birojs ir nodrošinājis datu kopu pieejamību Latvijas Atvērto datu portālā (<https://data.gov.lv/lv>) un šī informācija ir pieejama arī Biroja tīmekļvietnes informācijas blokā “*Noderīgi*”, sadaļā “*Atvērtie dati*”.

Birojs nodrošina pakalpju publicēšanu www.geolativija.lv un atjauno tajā informāciju atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE), izveidoti metadati un INSPIRE telpisko datu kopas, atbilstoši uzraudzības formātam Seveso III (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/18/ES (2012. gada 4. jūlijs) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību) objektiem.

Darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanai tiek izmantotas Valsts administrācijas skolas un Valsts kancelejas rīkoto apmācību kursu sniegtās iespējas, kā arī citas apmācības, kas saistītas ar piedalīšanos citu iestāžu dažādos rīkotos semināros. Ņemot vērā mākslīgā intelekta aktualitātes un straujo digitalizācijas jautājumu attīstību, Birojs ir iesaistījies Valsts administrācijas skolas projekta “Digitālā akadēmija” ietvaros organizētajās mācību aktivitātēs.

Birojs 2023. gadā, piesaistot Latvijas vides aizsardzības fonda budžeta apakšprogrammas 21.13.00. “NOZARES VIDES PROJEKTI” līdzekļus, Biroja darbinieki projekta “Kompetenču laboratorija VPVB – 2023.gads” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/36/2023) ietvaros cēla savu kvalifikāciju un stiprināja kapacitāti hidroģeoloģijas jomā. Biroja darbinieki devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Varšavu, Polijā, lai piedalītos kopīgi ar Polijas Vides aizsardzības ģenerāldirektorātu rīkotajā sadarbības seminārā (klātienē) ietekmes uz vidi novērtējuma un stratēģiskā ietekmes novērtējuma jomās. Birojs iepriekš minētā projekta ietvaros piedalījās arī Eiropas Vides aģentūras organizētajā SEVESO direktīvas (2012/18/EU) ekspertu darba grupas sanāksmē – seminārā par dalībvalstu pieredzi informācijas sniegšanā par paaugstināta riska objektiem eSPIRS un eMARS datu bāzēm.

Lai veicinātu Birojs darbinieku izpratni un sadarbības spējas starptautiskos jautājumos, iepriekš minētā projekta ietvaros, Birojs piedalījās arī divās starptautiskās konferencēs saistībā ar rūpniecisko objektu drošības izvērtējumiem *Hazards Process Safety Conference (Hazards33)*, Birmingemā, Lielbritānijā un saistībā ar globālo enerģijas krīzi un tās potenciālo ietekmi uz vidi *Lisbon Energy Summit, 2023*, Lisabonā, Portugālē, kā arī projekta “Izglītojoša kampaņa “Aizsargā vidi kopā ar Eiropas Savienības Ekomarķējumu!”” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/40/2023) ietvaros – konferencē saistībā ar ES ekomarķējumu un vides politiku *EU Green Week, Briselē, Beļģijā*.

Lai stiprinātu Biroja kapacitāti ietekmes uz vidi novērtējuma un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma jomās Birojs projekta “Kapacitātes stiprināšanas pasākumi” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/37/2023) ietvaros piesaistīja papildus ekspertus investīciju projektu izvērtēšanā un konsultāciju sniegšanā.

3. Personāls

2023. gadā Birojā ir 17 amatu vietas, no kurām vidēji gada griezumā faktiski tiek aizpildītas 17 amata vietas. Vakantā amata vietas un darbinieka ilgstošas prombūtnes amata vietas aizpildīšanai pārskata periodā Birojs ir izsludinājis četrus atklātus konkursus, no kuriem divas rezultējās ar amata vietas aizpildīšanu. Līdz ar to 2023. gadā Birojā darbā tika pieņemti divi jauni darbinieki, no kuriem septembra mēnesī viens darbinieks izbeidza valsts civildienesta attiecības.

2023. gadā kadru mainība ir samazinājusies, salīdzinot ar iepriekšējo laika periodu (2022. gadā- 23,5 %, 2021. gadā – 23,5 %, 2020. gadā – 11,8 %, 2019. gadā – 22,2 %). Ilgstoša kadru mainība tik mazā kolektīvā, kā Birojs rada personālam lielu noslodzi un paaugstinātu darba intensitāti. Esošā personālresursu kapacitāte un darba apjoma pieaugums veicina personāla izdegšanu un risku ar ārējiem normatīvajiem aktiem Birojam noteikto uzdevumu savlaicīgai un kvalitatīvai izpildei.

Birojā katra struktūrvienība nodarbojas ar sarežģītas patstāvīgas vides aizsardzības nozares politikas īstenošanu, kur struktūrvienības kodolu veido profesionāls un kvalificēts struktūrvienības vadītājs, kā arī vadītāja pārraudzībā esoši divi līdz seši vecākie eksperti.

Biroja komanda ir viena no tām, kas ar savu darbu ir pierādījusi, ka pat ļoti saspringtos apstākļos līdz šim ir spējusi nodrošināt augstā kvalitātē tai uzticētos pienākumus.

6. tabula

Informācija par Vides pārraudzības valsts biroja strādājošajiem 2023. gadā

Informācija par Vides pārraudzības valsts biroja strādājošajiem 2023. gadā		
1. Amatu vietu un strādājošo skaits		
Amata vietu skaits	17	
Faktiskais vidējais darbinieku un ierēdņu skaits	17	
2. Iedalījums pēc statusa		Strādājošo skaits
Ierēdņi	16	
Darbinieki	1	
3. Iedalījums pēc ieņemamā amata		Strādājošo skaits
Direktors	1	
Direktora vietnieks, daļas vadītājs	1	
Nozares struktūrdaļu vadītājs	2	
Vecākais eksperts starptautiskās sadarbības jautājumos	1	
Vecākie eksperti	11	
Darbinieki	1	
	Strādājošo skaits	
	Vīrieši	Sievietes
20 — 29 gadi	1	0
30 — 39 gadi		5
40 — 49 gadi	1	3
50 — 59 gadi		3

Vides pārraudzības
valsts birojs

60 -		4
5. Izglītība	Strādājošo skaits	
5.1. Izglītības līmenis	Ir ieguvuši	Turpina studijas
Bakalaura grāds	2	
Maģistra grāds	13	
Doktora grāds	2	
5.2. Izglītības joma	Strādājošo skaits	
Dabas un inženierzinātnes	15	
Ekonomika un vadības zinības	2	
Tiesību zinātnes	2 (papildu izglītība)	
6. Personālmainība	11,7 %	

Skatot tikai demogrāfiskā šķērsgriezumā, varētu teikt, ka Birojs ir sievišķīga komanda, jo vairāk nekā 80 % Birojā strādājošās ir sievietes.

2023. gadā 76,5 % no Birojā strādājošās vadošās ierēdņu komandas ir maģistra grāds dabas vai inženierzinātnēs, 11,8 % - doktora grāds ķīmijā un inženierzinātnēs. 11,8 % no Birojā strādājošajiem ir bakalaura grāds ekonomikas un vadības zinātnēs. Divi Birojā strādājošie papildu savai profesionālajai izglītībai ir apguvuši arī tiesību zinības.

Visa Biroja komanda ir profesionāla un kvalificēta, kā arī jaudīga un atbildīga. Tomēr Biroja funkciju nepārtrauktības nodrošināšanai ir nepieciešama Biroja kapacitātes stiprināšana. Biroja kolektīvs noveco un kā ikviens – arī Biroja darbinieki spēj nogurt, jo spars nav neizsīkstoša spēja.

4. Komunikācija ar sabiedrību

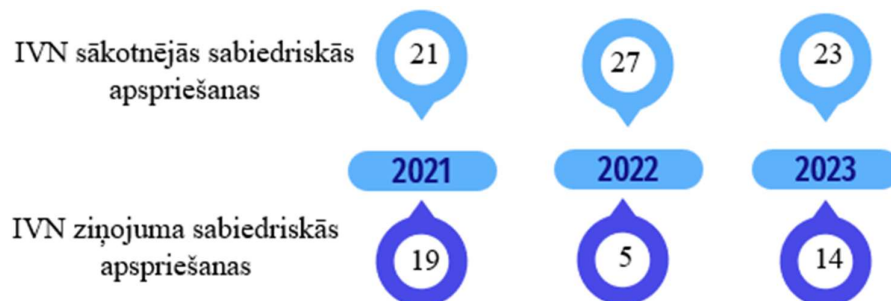
Latvija sniedz sabiedrībai plašas iespējas jau agrīnā posmā piedalīties lielākajā daļā vidi ietekmējošo lēmumu, sabiedrībai tāpat ir nodrošināta ērta piekļuve vidi ietekmējošu lēmumu pieņemšanai un plaša piekļuve vides informācijai. Arī ar Biroja pamatdarbību saistītajās jomās, jo īpaši ietekmes uz vidi novērtējumā un stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā, sabiedrības līdzdalība atzīta par ilgtspējīga un pārdomāta lēmuma pieņemšanas stūrakmeni. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka sabiedriskās apspriešanas galvenais mērķis ir nodrošināt, ka tiek pieņemts vislabākais iespējamais lēmums sabiedrības interesēs un katra cilvēka iebildumi tiek vērtēti un iespēju robežās taisnīgi ņemti vērā. Sabiedriskajai apspriešanai jākalpo diviem galvenajiem mērķiem: pirmkārt, iegūt informāciju, kas sekmētu pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanu, otrkārt, pārliecināt sabiedrību par to, ka tās izteiktie viedokļi tiek apspriesti (Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2003. gada 14. februāra spriedums lietā Nr. 2002-14-04).

Sabiedrības tiesības uz līdzdalību caurvij ietekmes uz vidi novērtējuma un stratēģiskā novērtējuma procesu. Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 3. panta 2. punkts noteic, ka ietekmes novērtējums izdarāms, pamatojoties ne tikai uz ierosinātāja sniegto informāciju un informāciju, kas iegūta no ieinteresētajām valsts institūcijām un pašvaldībām, bet arī informāciju, kas iegūta sabiedrības līdzdalības procesā, tajā skaitā no sabiedrības iesniegtajiem priekšlikumiem. Savukārt minētā likuma 3. panta 4. punkts noteic, ka sabiedrībai – fiziskajām un juridiskajām personām, kā arī to apvienībām, organizācijām un grupām – ir tiesības iegūt informāciju un piedalīties ietekmes novērtēšanā.

Jau no Biroja izveidošanas tā darbība pastāvīgi ir vērsta uz sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā. Savā darbībā Birojs ievēro normatīvajos aktos noteikto sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas procedūru, Orhūsas konvencijas un atbilstošas ES nostādnes un prasības. Īpaši uzteicami sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvju izteiktie konstruktīvie priekšlikumi, kas palīdz atrast videi draudzīgākus un līdz ar to arī ilgtspējīgākus attīstības risinājumus.

2023. gadā ir saglabājusies sabiedrības līdzdalības forma sabiedriskajās apspriešanās, kāda tika noteikta 2021. gadā saistībā ar Covid-19 slimības izplatību, kas noteikta ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumu. Neraugoties uz to, ka atbilstoši normatīvajam regulējumam noteikto ierobežojumu dēļ sabiedriskās apspriešanas sanāksmes 2023. gadā tika organizētas attālināti, tajās piedalījušo interesentu skaits ir ļoti augsts.

2023. gadā norisinājās 23 sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksmes (2021. gadā – 21, 2022. gadā - 27) un 14 ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu sabiedriskās apspriešanas sanāksmes (2021. gadā – 19, 2022. gadā - 5) (skatīt 12. attēlu). Birojs prognozē, ka arī turpmāk sabiedrības aktivitāte un iesaiste/līdzdalība lēmumu pieņemšanā nemazināsies.

12. attēls. Sabiedrības līdzdalība sākotnējās un ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedriskās apspriešanās

Jāatzīmē, ka pakāpeniski pieaug sabiedrības aktivitāte un izpratne atsevišķu plānošanas dokumentu un vides pārskatu izstrādē, tomēr jāsecina, ka lielā daļā gadījumu iedzīvotāji nepietiekoši novērtē un neizmanto viņiem dotās iespējas savlaicīgi piedalīties attīstības plānošanā un paredzēto darbību ietekmes novērtēšanā.

Sabiedrības informēšanas un iesaistīšanas pasākumus Birojs veic arī saistībā ar diviem brīvprātīgajiem vides instrumentiem, kas vērsti uz uzņēmumu tiešās un netiešās ietekmes mazināšanu un videi draudzīga patēriņa veicināšanu – EMAS un ES ekomarķējumu. Kā viens no uzdevumiem šajā jomā ir EMAS un ES ekomarķējuma sistēmas ieviešanas veicināšana un sabiedrības informēšana par iesaistīšanās iespējām. Pārskata gadā attīstīts dialogs ar dažādām mērķauditorijām par brīvprātīgo ieguldījumu – gan brīvprātīgām investīcijām videi draudzīgās tehnoloģijās, gan zaļo iepirkumu, gan videi draudzīgu (ekomarķētu) produktu ražošanu un vides vadības sistēmu ieviešanu.

Biroja aktivitāšu popularizēšana sabiedrībā tika veikta ne tikai piedaloties projektu sabiedriskajās apspriešanās, bet arī regulāri sniedzot konsultācijas Biroja apmeklētājiem un intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, kā arī maksimāli izmantojot interneta iespējas.

5. Nākamajā gadā plānotie pasākumi

Birojs plāno turpināt darbu pie pasākumu noteikšanas, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ietekmes uz vidi novērtējuma, ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējuma, kā arī stratēģiskā novērtējuma kvalitātes uzlabošanu un vienādošanu.

Birojs plāno arī darbības pārrobežu ietekmes uz vidi novērtēšanas jomā vēja parku būvniecībai, tai skaitā nodrošinot konsultācijas un starpvalstu informēšanu, pildot ESPO Paziņojuma kontaktpunkta funkcijas.

2024. gadā Birojs plāno aktivitātes, lai:

- stiprinātu Biroja rīcībspēju un kapacitāti, veidojot konkurētspējīgu atlīdzības sistēmu un pozitīvu darba vidi, piesaistot profesionālus darbiniekus Biroja funkciju nodrošināšanai un attīstot augsti kvalificētu un motivētu komandu ar nepieciešamo iesaistīšanās līmeni, vienlaikus nodrošinot esošo un jauno darbinieku apmācību un darbinieku kompetenču celšanu, t.sk. lai nodrošinātu Espo kontaktpunkta kvalitatīvu darbību un ietekmes uz vidi novērtējumu veikšanu, kā arī lai nodrošinātu personāla mainību, kas kopumā Birojā nepārsniedz 15 % un vadītāju līmenī/grupā – 10 %;
- īstenotu ar Ministru kabineta 2024. gada 2. aprīļa sēdes protokolu Nr. 14, 35.§ “Informatīvais ziņojums par rīcības plānu administratīvā sloga mazināšanai nekustamo īpašumu attīstīšanas jomā” apstiprinātos pasākumus ietekmes uz vidi novērtēšanas procesa un tā regulējuma pilnveidošanai un digitalizācijai;
- paaugstinātu iesaistīto pušu izpratni un zināšanu līmeni par rūpniecisko avāriju riska novēršanas dokumentācijas izstrādi un novērtēšanu;
- popularizētu Eiropas Savienības ekomarķējumu un EMAS;
- īstenotu VARAM Audita Nr. AA/1-2022/01/PSA “Funkcionalitātes audits Vides pārraudzības valsts birojā” rezultātā 2023. gada 9. oktobrī apstiprinātos audita ieteikumus un pilnveidotu iekšējās kontroles sistēmu Birojā;
- izstrādātu jaunu Biroja darbības stratēģiju jaunajam periodam no 2025. - 2028.gadam atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 1. februāra instrukcijā Nr. 1 “Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu” noteiktajam;
- izstrādātu jaunu Biroja nolikumu (Ministru kabineta noteikumus) atbilstoši normatīvo aktu prasībām un aktualizētu Ministru kabineta 2013. gada 17. septembra noteikumus Nr. 877 “Vides pārraudzības valsts biroja publisko maksas pakalpojumu cenrādis”;
- sekmīgi īstenotu projektus ar Latvijas vides aizsardzības fonda Valsts budžeta apakšprogrammas 21.13.00. “NOZARES VIDES PROJEKTI” finansiālu atbalstu pasākuma “Kompetenču laboratorija VPVB – 2024. gads” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/39/2024) un pasākuma “Izglītojoša kampaņa brīvprātīgo vides instrumentu popularizēšanai “EMAS & ES ekomarķējums”” (projekta reģistrācijas Nr. 1-08/50/2024) ietvaros.

2024. gadā Biroja funkciju nodrošināšanai tiek izvirzīti turpmāk minētie (plānotie) darbības rezultāti:

- Atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu (skaits) – 13;

Vides pārraudzības
valsts birojs

- Novērtēti plānošanas dokumentu un stratēģiskā ietekmes novērtējuma vides pārskati (skaits) – 70;
- Izvērtēti rūpniecisko avāriju riska samazināšanas programmu un rūpniecisko avāriju riska drošības pārskati (skaits) – 25;
- Izvērtēti VARAM institūciju amatpersonu izdotie administratīvie akti (skaits) – 40.